

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Num. de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc. de
schimb costă fiecare șir 20 fi.
Manuscripte nu se în-
poiază.

Cum se otrăvesc sufletele...

De Octavian Goga.

Prin o tăcere îndelungată îți răscumperi totdeauna dreptul de-a vorbi și a rosti o seamă de cuvinte într'un lucru, fără rizicul de-a arunca judecăți pripite, ori a nedreptăți pe cineva. Socot că acest drept mi-l'am câștigat și eu printr'o tăcere de două luni și mai bine, de când numai cu contribuții de ordin literar m'am mai arătat în coloanele „Tribunii”, deși în diferite ziare, cu rînd și fără rînd, mi-a fost amintit numele, stărnindu-mi-se astfel oroarea ce m'a cuprins totdeauna în fața hărțuirilor personale. Sînt dator acum față de conștiința mea și față de publicul celor să lămuresc oarecum motivele acestei tăceri, de care aș dori să mă desleg pentru a-mi putea relua obișnuința destul de ingrată de-a mai spune din când în când două vorbe la tipar. Ca toate înfăinirile după răstimpuri mai îndelungate, astfel și aceste clipe nu vor fi lipsite de oarecare accente de spovedanie, cari mi-se par a avea un rost, crezând că nu stau izolat cu sbuciumul meu...

Vor fi vre-o trei luni, de când pe urma unor discuții în cari s'a ridicat tonul, ne-am pomenit din bun senin cu o grozavă acuză la adresa ziarului „Tribuna”. Cetitorii își aduc aminte. Domnul Aurel Popovici, într'un mare articol din „Gazeta Transilvaniei”, a aruncat formula lapidară: „Tribuna, s'a vîndut Ungurilor... Se știe, cum d-sa în coloanele ziarului dela Brașov a susținut, că mâna neagră a lui Jeszenszky a început să încurce itele acestei gazete și că vânzarea trădătorului Mangra în curînd are să frîngă intransigența „Tribunii”... Toate astea au fost spuse verde și fără nici un încunjur, cu laconismul fioros în care se anunță crimele săvârșite. Cu toții ne amintim, cum în acele clipe de uluială comitetul național și-a adus verdictul în care se nega dreptul de existență al acestui organ de publicitate, ieșit din judecata asta cu înfrîngerea distrugătoare ce poate însemna în orice împrejurări declarația că un ziar e potrivit intereselor naționale...

O nedumerire penibilă și o sguuitoare criză morală a prins în suflete pe urma acestei întâmplări. Fiecare dintre noi, om cu inima curată, răscolindu-și amintirile acestor sbuciumări recente își va da seama de amărăciunea care-l stăpînea atunci. Mi-aduc aminte de frămîntarea ce mi-a pricinuit mie această veste. Și ca mine vor fi fost atîția alții, tineri și bătrîni, cari se obișnuiseră a trece zilnic cu ochii peste tiparele acestui organ militant.

În singurătatea mea îmi ziceam: Va să zică și „Tribuna” a ajuns la marginea prăpastiei? Microbul acelei boli teribile, care a distrus scrupulele de cînstete ale vicarului dela Orade și a întunecat mîntea lîmpede a lui Slavici, să fi înveninat și conștiința acelor, cari de zeci de ani au fost expresia conștiinței și sistematice a intransigenței noastre politice? Să se vîndă „Tribuna”, unde de atîta vreme, alături de glasul bătrîneții cumpănite, tineri cu vîforul în suflet și-au spu credințele cinstite, gazeta asta care trecuse în conștiința maselor de celitori și în răbojul procururilor unguri, ca cea mai puternică încorporare a energiei noastre repulsive? Și asta să se vîndă? Atunci cine mai e cînstit, cine mai e de omenie aici? Atunci toți câți mai ridicăm glasul și cerem drepturi pe seama acestui neam fără noroc, n'avem decât să amuțim pentru totdeauna, cu aripile înfrînte de osînda zdrobitoare, că în societatea asta putredă, unde nu mai este nici o busolă morală, totul se cumpără...

În aceste valuri de îndoială chinuitoare mi-se sbătea sufletul și în vreme ce stam buimăcit, cumpănind urmările ce-ar putea avea o asemenea crimă și pedeapsa grozavă ce-ar trebui să primească acei cinici scârboși cari și-au bătut joc de noi, — în vremea asta răsfoiam zadarnic foile gazetei decapitate. Nu găseam nicăiri urmele microbului. Dimpotrivă. Pretutindeni aceleași împletituri de fulgere, aceleași deslănțuiri de patimă împotriva sufletelor viermănoase, aceeași consecuență logică în formularea datoriilor către neam. Așezam la o parte teancul de foi, plin de-o nedumerire amară: Aici nu-i nimic care să poată stîrni astfel de osînde. Aici poți găsi credințe contestabile, judecăți spuse în pripă, greșeli dacă vrei, dar nici cel mai ager ochiu nu găsește preluțiile trădării...

Dar abia mi-se înclugau în suflet conturile acestei nevinovății, un glas îmi tulbura conștiința: — Nu, nu se poate. Trebuie să fie ceva la mijloc. Niscai dedesupturi, cari nu se cunosc, taine de culise, ce nu se desfac decât la timp potrivit, când se obișnuiește lovitura de grație. Așa din senin nu se aruncă astfel de bănuiele grozave.

Doar nu trăim într'o vreme de complectă destrămare a valorilor morale, când cuvintele nu mai au nici o greutate, când nimic nu mai surprinde și nimic nu mai rănește sufletele biruite? Și apoi avem a face cu oameni distinși, ca d. Aurel Popovici, pe cari o perfectă disciplină de gândire îi ferește de-o ușurată echilibrată de noțiuni și cuvinte, care într'un asemenea caz ar putea deveni fatală. Nu! Ori cât de pățimaș, ori cât de furtunatic și aprins, nu poți asvărli fără nici un temei adversarului tău această insultă! Răzbumarea și violența au alte cărări. Poți să-i spui cuiva într'o clipă de mînie că nu poți să-l suferi, că-i gușat, ori că are gura strîmbă... El are să-ți răspundă pentru această insultă. Dar să-i zici trădător de neam, așa ca și când ai spune dă-te'n lături, asta n'am mai pomenit. Trebuie să fie un temei, cum am zice, *semper aliquid haeret*.

În această situație, ce puteam face, decât, stăpînit de nedumerire, să mă trag la o parte? Mă gîndeam: trebuie să se lămurească povestea; ori sunt trădători și-atunci li-se smulge de pe obraz masca, desvîlindu-le infamia în toată goliciunea ei, ori sunt oameni de omenie și-atunci se spulberă în vînt aceste învinuiri pornite sau dintr'o strașnică reavoință, sau dintr'o regretabilă zăpăceală. În cazul dintîi trebuie scutritiviți cu toată patima unei credințe rînite, în al doilea trebuie apărată cu îndărătnicie cînstea trasă în noroi. Să așteptăm!...

Am așteptat deci... Sunt trei luni aproape, de când a văzut tiparul osînda. V'aduceți aminte de încurcătura penibilă de-atunci. Oamenii noștri stăteau uluiți. Lumea punea la cântar lucrurile, cerea dovezi. Unii rîdeau pe la colțuri de uliți, alții plecau capul în pămînt și tăceau. Condeie dela București, mulțate în tradiționala superficialitate tranșantă, ticluiau articole cari întuiau la stîlpul infamiei pe „trădători”. „Tribuna” se sbuciuma, în coloanele ei vedeai tresăriri nervoase, ieșiri de patimă care nu mai putea fi domesticită. Și totul fierbea ca într'un cazan. Otrava bănuielei frămînta opinia publică.

În acest timp la Arad, probabil pentru a distruge rostul „Tribunii” trădătoare, s'a înfăptuit un nou ziar al partidului. Dar nici în coloanele încăpătoare ale „Românului”, nici în Gazeta dela Brașov stafia „trădării” n'a mai scos capul. Noul organ dela Arad n'a zis nici o vorbă, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic.

Domnul Aurel Popovici a trecut sub linie, urmându-și aici „execuțiile”... Dar, lucru ciudat... Fantoma vînzării de neam a evaporat din călimara domniei-sale. În articolele ce-a publicat de-atunci și a căror abundență de material nu se poate tăgădui, d-sa ne-a vorbit de multe probleme interesante. Ne-a filcut înțelepciunea atîtor proverbe bătrînești, ne-a demonstrat poticnirile regretabile ale unor filozofi nemți... Toate bune, ziceam noi, dar cei cu „intriga veche”, ce-i cu mâna lui Jeszenszky, ce-i cu Mangra, ce-i cu vânzarea „Tribunii”?... Astea ne otrăvesc nouă sufletul și ne tulbură moralul... Lăsați filozofia!... Domnul Popovici n'a ascultat rugăciunile noastre. A mers înainte. Și acum, vedeți unde am ajuns. Cetiți „Gazeta” și-o să înțelegeți, că toți din jurul „Tribunii” sînt oameni cum se cade, domnul Oncu, domnul Ciorogariu, doi bătrîni venerabili, ba și oaspeții ce s'au ivit în coloanele acestui organ sînt figuri tolerabile, între dînșii chiar și subsemnatul, care a trebuit să supoarte la început o cascadă de violențe și-o ploaie de bănuiele, e un tînăr de viitor, un băiat destul de simpatice, care s'ar putea potrivi într'o tovarășie din cele mai distinse. Numai unul singur e vinovat, unul care ne-a sucit capul la toți, un „haiduc”, o „lichea”. un trîntor de cafenele, un „Nitză Spanac”, — Ilarie Chendi, marele meșter al tuturor infamiilor pămîntești... Cum adică, întrebăm noi, va să zică Chendi s'a vîndut Ungurilor, Chendi s'a dat cu Mangra, cu Jeszenszky? Nu, răspunde dl Popovici, dar Chendi „nu știe gramatică”...

Va să zică cu atîta ne-am ales din campania faimoasei „trădări și subminări naționale”. Ilarie Chendi nu știe gramatică... Pentru asta a trebuit să se răscolească întreagă opinia publică, să se solicite hotărîri și declarații, să se tulbure sufletul preoților dela sate? Pentru asta a trebuit să îndur eu lovituri din bun senin și să prind cu bietul meu scut fulgerele mîniei domnului Popovici, ne mai vorbind de blestemele înăcrite dela Văleni, cari de mult nu mă mai dor, fiindcă înțeleg prea bine temeiul sinistrelor ieremiade? Toate astea deci: larmă, injurii, hotărîri de frunțăși, pentru că Ilarie Chendi nu știe gramatică?...

Domnule Popovici: *Battez-moi plutôt, et me laissez rire!*

Acuma, ce să zic? Pe urma acestei „evoluțiuni” a bănuielei, eu mi-am cam tras seama ce temei trebuie pus pe întreagă vînturarea asta de vorbe mari. Văd, că pot în dragă voie să rămîn și pe mai departe colaboratorul acestei gazete, care e ecoul unor străduințe cinstite, fără de a fi amenințat de primejdia că am căzut într'o bandă de vînduți Ungurilor... Mi-ar fi prea ușor, ca din prilejul acestei „experiențe” să luminez în colțul sufletului omenesc și să deslușesc de-apropelului ce văd acolo ochii mei. Dar sbuciumul meu, frămîntările unui singur om, nu înseamnă nimic. Ori cu mine, ori fără mine, oastea merge înainte...

Și de aceia, nu la mine, ci la cei mulți îmi colîndă mîntea în aceste clipe. Mă gîndesc la Dumneavoastră, muncitori fără nume, dascăli și preoți cum se cade, cari vă duceți greul vieții sub ploaia de săgeți a dușmanului, cari cetiți din molitfelnic, ori din abecedar treizeci de ani de zile și pliviți via domnului... Mă gîndesc la voi, cari nu sunteți frunțăși, nu stați la fruntea mesii, nu evocați numele lui Decebal la adunări, voi cari tăceți cu atîta cuviință, voi cari votați cu noi și vă perdeți congrua... Câtă otravă s'a semănat în sufletele voastre prin aceste bănuiele și ce ucizătoare criză morală v'a stărnit acest spectacol tocmai acum, când o îndrumare luminoasă ar

veni ca o scăpare pentru mintea voastră care se sbate nepunctuosă în viforul ispitelor...

Până când să se mai otrăvească sufletele acestor oameni de omenie, cari, pierzându-și temelul moral, ajung o ceată de șeghești mărunți cu inima în șerpar și cu cinstea dată dracului? De ce această văltoare de patimi, acest strașnic taifun distrugător, pe urma căruia nu rămâne decât îndoială și cinism?... De ce, domnule Popovici, „execuția” lui Ilarie Chendi, de ce v-ați mai cumpărat volumul lui, de ce atâta cheltuială de energie, invenția asta colorată de epitete injurioase, când amicul meu este unul dintre cei mai de seamă stilști și e perfect introdus în tainele gramaticii? Dar și de-ar da greș pe acest tărâm, de ce indemnul d-voastră, prea puțin creștinesc, de a-l trimite să se cuminece și să se spovedească, fiindcă i-a sunat ceasul prăpădului?... Nu mi-se pare tocmai metodic sistemul d-voastră și mă rog lui Dumnezeu să mă ferească de-un astfel de curs de gramatică...

Nu! Fără o disciplină a pomirilor, fără o înfrînare a patimilor nu mai merge. Ne nămolim în mlaștină și rîde lumea de noi. Introduceți, vă rog, o economie a vorbelor mari și nu uitați că sînt primejdioase aceste chiote goale la poarta sufletului. Ajunge lumea de nu mai crede și nu mai scoate capul pe ferestră când strigați că arde în vecini!

Cu toată cuvînta și fără nici o supărare, vă cerem mai mult respect în fața libertății de gândire. Ni-e aerul sufletul de procurorii unguri, cari trag șaple piei de pe noi, de ce veniți și d-voastră să suprimați glasul, care cere cavânt în numele adevărului? Săntem tineri, săntem pripiti, ne lipsește tactul și blîndețea, vorbim anapoda fără rost și fără experiență?... Pofliți și ne luminați! Puneți-vă în cumpănă înțelepciunea vieții, treceți cu mintea prin vînturile atîtor învățăminte din trecut, așezați-vă în palme fruntea încrêțită de vremea îndrumătoare, cereți hîrtie și cerneală și scrieți!.. Domol, cuminte, bătrînește povătușiți și arătați mulțimei drumul credințelor adevărate. Dacă vă vine peste mână, luați, vă rog, poza simpatică a bătrîneței resemnate, care mișcă din cap, murmură în barbă și trimite lumii din jur un zîmbet îndurerat, ca raza soarelui de iarnă.

Dar nu asvărliți vorbe mari, căci ne otrăviți sufletele, singura noastră bogăție în aceste zile sărace...

Contestarea alegerii dela Vinț. După o discuție de 3 zile, azi s'a sfîrșit desbaterea petiției înaintate de alegătorii români împotriva alegerii dela Vinț.

Di Ion Erdelyi, reprezentantul alegătorilor români, într'o replică frumoasă arată lipsa de temei a acuzelor adversarilor că Românii ar fi agitat și face apel la Curtea de casație să ne redea acest cerc *care ni-a fost răpit prin cele mai mari volnicii.*

Curtea de casație își va publica hotărîrea la 4 Martie n.

Impresia generală e că va respinge contrapetiția și va admite dovedirea afirmațiilor cuprinse în petiția românească.

Tren vicinal — în serviciul maghiarizării. Cățiva feudali, cățiva gentri scăpați și geșetari din comitatul Sătmar își găsesc foarte bine servite *propriile* lor interese prin edificarea unei căi ferate vicinale dela Sătmar peste Abrud la Săpăral-de-jos.

Toate încercările lor însă s'au dovedit nule ca rezultat Au reluat chestiunea de repetite ori. Dar înzadar. Acum au apelat la ultimul argument:

»Ne paște frica — zice vicinaliști — că pășile răsăritene ale județului Sătmar azi-mîne se *valahizează.* Cu ajutorul căii ferate, pe care o reclamăm cu toată puterea și îngrijorarea noastră patriotică — nădăjdăm să salvăm maghiarimea din a ele părți și totodată să câștigăm pe valahii locului pentru maghiarism.»

Iată un crâmpciu neînsemnat din șovinismul de tarabă și murdar geșetar — ce se manifestă tocmai pe terenul economic, unde noi stăm încurcați în urma declarațiilor fruntasilor noștri oficiali — care afirmă că terenul economic e *singularul* pe care ne putem întîlni — cu gînta maghiară.

Zilnic vedem cum ne întîlnim!

Criza coaliției croato-sârbe. Puterica coaliției croato-sârbe care cu majoritatea voturilor ce o reprezenta în Camera, influența direct conducerea politică din Agram — pare a se desface în urma crizei ce s'a lăsat în mîndurie ei, deodată cu ajungerea la guvern a lui Khuen-

Héderváry. Cam acelaș șiretlic politic, care ne-a adus nouă Românilor atâtea desamăgiri prin glasul de sirenă khuenist, a aruncat și în rîndurile coaliției croate sârbe sămănta neînțelegerilor. Iar lipsa de energie a banului Tomascici a contribuit indirect la această descompunere.

Am amintit și noi de disidența membrilor coaliției iar acum, după cum se anunță din Agram, coaliția a exclus din sinul său pe trei membri, pe motiv, că aceștia nu au de-mînșit categoric versiunile referitoare la disidența lor. Modul acesta de procedare a coaliției pare a fi încheierea rîndurilor.

Ședința dela 17 Februarie a Saborului aruncă o lumină și mai clară asupra stărilor de descompunere a coaliției. Deputatul Ștefan Radici, membru al partidului tărănesc croat, a prezentat o moțiune urgentă, prin care acuză pe deputații coaliționiști, ca la alegerile parlamentare au fost siliți de conducerea partidului să se obligă la depunerea mandatului în cazul, când s'ar ivi între ei și conducere neînțelegeri.

Această desvălire a produs mare consternație. Iar lăudă se în discuția moțiunii s'a făcut amintire din partea unor oratori despre terorismul conducerii coaliției, care a silit pe vremuri și pe Supillo să părăsească partidul Vorbirea lui Turkovici a clarificat situația pe deplin. Dînsul a recunoscut că a subscris un revers față de conducere, și crede că și alții au făcut asemenea. În urma acestei mărturisiri Radici și-a retras moțiunea, găsind a evărită acuza sa.

Această discuție a fost încadrată într'o scenă foarte tumultuoasă. Scenete sgomotoase probabil se vor continua și în ședințele următoare.

Delegațiunile. *Delegațiunea ungară* a terminat în ședința plenară de a 17 Februarie discuția în general și pe articole a bugetului afacerilor externe. După votarea bugetului s'a votat încredere ministrului de externe, contelui Aehrenthal pentru politica urmată.

Comisia *delegațiunii austriace* pentru afacerile armatei a primit bugetul armatei.

Delegatul Zavorka cere ca *petractorile* penale la auditate să se țină în limbile materne ale acuzaților.

Votare... În ședința de azi a Camerei deputaților, rostindu-și și cel din urmă orator cuvântul final, s'a putut proceda la votare. Înainte de a se vota, însă, a mai luat cuvîntul ministrul-președinte Khuen-Héderváry, pen-

CONTINȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Singurătate.

*În jurul meu se face seară
Și nu mă chiamă nici un dor.
Ce dareros răsună iară
Suspînul clipelor ce mor.*

*Și cât de rău acum îmi pare
Că nu te-aștept într'amurgit.
S'aduci o rază lucitoare
În noaptea ce m'a copleșit.*

*Și mi-a umbrît fără de vînd
Altarul ridicat de ani, —
Uitați mor crinii din grădină
Și floarea albă din castani.*

*Și-mi pare rău că pierc cîntul
Și stelele pe cer nu vin,
Că'n gîmuri îmi lovește vîntul
Și-mi spunc cât sînt de străin.*

*Și-mi pare rău că nenorocul
Asupra-mi aripa și-a 'ntîns,
Că tot mai arde'n suflet focul
Și anii vitregi nu l'au stîns.*

*Dar nu te chem. Rămîi străină.
Din lumea ta să nu mai vii
Să nu-mi arăți cu-a ta lumină
Noianul ce mă potopi.*

*La ce-am mai învia clipita,
În care'n fața ta am stat.
Atunci când m'a 'ndreptat ispita
Spre poarta primului păcat?*

*Duios, cu ochii cătră soare
Din întunerec am pornit
Și mă întreb și nu știu: Oare
Lumina mie mi-a zîmbit?...*

I. U. Ser'cu.

Din carnetul unui filolog.

De Sextil Pușcariu.

VI.

Frunzăresc o carte.

Cei mai mulți dintre noi cunoaștem cuvîntul *a frunzări* numai în înțelesul obicinuit de „a întoarce repede foile unei cărți, a citi repede, în mod superficial o carte, oprindu-ne numai în treacănt asupra unor părți din ea”.

Cel ce-și dă seama despre formațiunea cuvintelor se va întreba mirat, cum de limba noastră a ales pentru ideea aceasta un derivat dela cuvîntul *frunză* și nu, cum am aștepta, dela vorba *foaie*, căci în limba română nu se zice, „*frunzele*” unei cărți, ci „*foile* cărții”. Avem chiară un țsinonim format în spiritul limbii noastre: e cuvîntul *a răsfoi* (o carte).

Voiu cerca să lămuresc în cele următoare acest lucru, cu atît mai mult, că ni se va

da astfel ocazie să pătrundem puțin în tainele limbii.

Dela început e bine să ne punem o întrebare: Este expresia aceasta populară? De sigur că nu. Ea poate să devină sau chiar să fi devenit populară prin unele regiuni, dar faptul în sine de a ceti o carte răsfoind'o, nu aparține ocupațiilor poporului nostru. Ea a fost deci creată de cărturari atunci când s'a născut nevoia de a avea un termen românesc pentru o noțiune ce devenia din zi în zi mai necesară. Și precum se întîmplă de cele mai multe ori, cel care a întrebuintat mai întîi această expresie, a tradus dintr'o limbă străină. Dacă lucrul acesta s'a întîmplat în România, modelul a fost francezul *feuilleter*, dacă s'a întîmplat în Ardeal — ceea ce nu se mai poate stabili azi — traducerea s'a făcut după nemțescul *blättern* sau *durchblättern*. Și într'un caz și într'altul, s'a tradus dintr'o limbă mai săracă decît a noastră, pentru că nici Francezul nici Neamțul nu are posibilitatea să distingă între *foile* unei plante și între *frunzele* unui copac, ci le numește, pe unele ca pe altele, *feuilles* sau *Blätter*.

După această constatare, vom urmări înțelesurile pe care cuvîntul *frunzări* la care în limba *poporului* și vom vedea că asociația de idei ce s'a născut în mintea celui ce l'a întrebuintat mai întîi în accepțiunea de „a răsfoi” devine pentru noi înțelesă.

A frunzări nu este un derivat din *frunză*, precum îl simțim cei mai mulți dintre noi, ci din cuvîntul *frunzar*. *Frunzare* se numesc

tru a declara că guvernul va stăruî pentru decretarea plății în numerar. Discursul contelui Khuen a fost des întrerupt de opoziție.

Apoi s'a trecut la votarea nominală (cerută de opoziție). Proiectul băncii comune a fost primit în discuția generală cu mare majoritate. Pentru proiect au votat 155 deputați, contra lui 62 inși.

După votare, kossuthistul Tóth Lános și-a motivat propunerea ca guvernul să depună pe biurourile Cameraci procesul-verbal întincheiat între guvernul unguresc și guvernul austriac în chestia băncii comune (conflictul Lukács-Désy.)

Ministrul președinte Khuen-Héderváry a răspuns că această chestiune e rezolvită și, în consecință, guvernul nu poate împlini cererea lui Toth.

S'a trecut apoi la interpelări.

În ședința de Luni se va continua votarea asupra motiunilor și propunerilor prezintate în cursul discuției generale.

Relațiunile greco-române. Din Atena se anunță: Ministrul de externe Gryparis, răspunzând unei întrebări a fostului președinte de consiliu dl Dragumis, relativ la reluarea relațiilor greco-române, a declarat că nici o propunere nu s'a făcut de către guvernul român guvernului grec în această privință.

Ministerul a adăugat că dispozițiuni binevoitoare în vederea reluării acestor relațiuni s'au manifestat chiar de a doua zi dela ruperea lor de către puterile amice și continuă a se manifesta și astăzi.

Asentările. Ministrul de honvezime a adresat autorităților administrative o circulară în care le îndrumă ca asentările să le fixeze pe timpul dintre 1 Aprilie și 31 Mai (nu dela 1 Martie), fiindcă nu e nădejde ca contingentul recruților să se voteze înainte de acest termen.

„Cheia chestiunii românești“.

— Presa ungurească despre adunarea din Arad. —

Statornic cum e în rolul său de paznic al ideii de stat maghiar, prevedeam că ziarul »Budapesti Hirlap« nu va scăpa prilejul de a se rosti despre momentuositatea mării adunări românești dela Arad. Ne așteptam însă la scăpări fulgerătoare și nu la vibrările neobișnuit de potolite ale unui diapozon conținut. Căci »Budapesti Hirlap« o ia de data asta mai domol, ne zice chiar »frați români« și contrar atitudinii sale arțăgoase din trecut se face chiar interpretul unui îndemn de pace. Firește că îndemnul acesta e perfid ca toată ființa sa și că la rădăcina ținutei sale schimbată numai în aparență găsim aceiași intransigență fanatică a credințelor panmaghiare. Și găsim chiar, prea ușor și explicația acestei atitudini, după ce știm că »Budapesti Hirlap« a purtat totdeauna trena intereselor feudale, susținând după vremuri și împrejurări tocmai pe cei mai vajnici apărători ai acestor interese. Azi cel mai vajnic apărător al lor e contele Tisza și nu trebuie să mai stăruim asupra unei condescendențe foarte naturală. Legătura între aspirațiile șovine și între interesele boierimii feudale azi nu mai e un secret pentru nimenea.

Dar să vedem ce ne spune de data asta »Budapesti Hirlap« :

De multă vreme opinia publică ungurească include deci și cea românească — zice B. H. — n'a arătat stăta calmitate în judecarea chestiunii de naționalitate, ca acum. Chestiunii acesteia trebuie să i se dea de acum o soluție în interesul evoluției generale a națiunii. Această soluție a planat și asupra hotărârilor luate în adunarea dela Arad. Hotărârile acestea sânt exagerate, au fost aduse însă de deputați căzuți la alegeri și deci dictate de amărăciune. Și au sporit pretențiile irealizabile cu pretenții nouă și mai puțin realizabile. Ce ar putea oare să dicteze acești tirani români în cazul unei mari învingeri dacă ar reperța-o? Nici fantazia unui Dante nu ne-ar putea-o spune. Adunarea deci a mai sporit numai piedecile păcii. Dacă se va găsi vre-odată o des-

legare pentru chestiunea română, deslegarea aceasta se va face în sensul politicii actuale a statului. Autorul acestui articol poate să afirme în baza unor experiențe de 25 de ani că Românii sânt preferiți în funcțiunile publice.

Dar conducătorii Românilor sânt cu mult mai cumiși decât să se bazeze pe absurdități. Ei nu și închipuie că dinastia de Habsburg, care e latifundiara cea mai prevăzătoare, ar putea să renunțe la o parte a presiunii sale de dragul Mării-Românilor. Ei știu că nici extirparea poporului maghiar nu poate să le fie o țintă apropiată și mai știu, că Marea Românie, cea atât de multe ori cartografiată, ar fi în cazul cel mai bun un stat de mâna a treia, în cadrele căruia nu s'ar putea găsi condițiuni atât de favorabile unei dezvoltări economice și politice ca în cadrele imperiului maghiar și în cele ale monarhiei habsburgice. Orașele Kecskemet, Nagy-Korös, Seghedin, Dobrișin și chiar Aradul și Oradea-Mare, cari poate totuși nu sânt românești, reprezintă, singure, forțe economice, culturale și fizice mai mari decât întreg ținutul locuit de românii din Ungaria. Agitatorii fanatici vor face deci bine dacă vor căuta pacea cu națiunea maghiară. Cine cunoaște mentalitatea conducătorilor români naționaliști, știe că încheiele urite de oșel ale statului unguresc se pot scutura, dar nu se pot zdrobi.

Conducătorii aceștia cunosc forțele unghurimii și știu că zădarnic vor ruina băncile și așezămintele culturale românești pe țărănul român, pe Unguri nu vor putea să-i învingă. Au însă o singură speranță: credința deșartă că unii dintre membrii familiei domnitoare și vre-o câțiva factori de putere din Viena îi sprijinesc, fiindcă ajută astfel munca de subminare a statului unguresc (nu »ungar«). Iluzia asta o au și astăzi încă, după ce n'au învățat nimic din pățania lor cu memorandumul. Nu, căci tabăra lui Lueger a născocit pe moștenitorul de tron în rolul de apărător al Românilor și există în Viena partide puternice, cari sprijinesc așisderea năzuințele lor. Din împrejurarea asta se inspiră ideile federaliste de felul celor ale lui Popovici, precum și pretențiunile de bune intenții ale dlui Mihu.

De îndată ce va dispărea însă povestea sprijinului din anturajul tronului va dispărea și cea din urmă piedecă din calea înțelegerii româno-maghiare. Acțiunea de îndreptare trebuie să pornească din două părți. Dela guvern și dela conducătorii politici români, întru cât aceștia își vor completa defectuoasa lor educație politică. Dacă de o parte acțiunea de îndreptare e depusă în mâinile unor bărbați de talia lui Héderváry și

niște crângi cu multă frunză pe ele, fie că aceste crângi formează coroana deasă și umbroasă a unui pom, fie că ele au fost rupte și se întrebuițează spre a forma un umbrar artificial, fie în sfârșit că ele sânt, precum le definesc dnii Liuba și Iana în Monografia comunei Maidan (pag. 102) „vărfuri de crângi din copaci cărniți încă cu frunza verde“, care se rup ca nutreț pentru oi.

A *frunzări* era la origine un termen tehnic al oierilor și se spunea despre o oaie că *frunzărește*, „când mănca din frunzare, ciupind câte-o frunză de ici de colo“.

Mai târziu cuvântul a fost întrebuițat, prin extensiune, și în afară de sfera lui originală și s'a spus și despre alte vite că numai *frunzăresc* iarba sau fânul, „când abia le ating, lăsându-le nemăncate“.

Apoi cuvântul a trecut și asupra oamenilor care „gustă numai alegând mâncările“.

În sfârșit, extensiunea cuvântului a devenit și mai generală, despărțindu-se chiar și de ideea fundamentală a *măncării*, și în Moldova el se întrebuițează, în general, pentru „a ciupi, a lua, a încerca ceva, de ici, de colo câte puțin“ (Pamfile).

În toată dezvoltarea de înțeles observăm că se păstrează intactă o notă, și anume ceea ce „a consuma sau a lua ceva la sine numai în treacăt, apucând de ici de colo câte puțin“. Ideea aceasta trebuie să fi existat, poate nelămurită, și în mintea aceluia care a simțit mai întâi nevoia de a reda printr'un cuvânt românesc noțiunea franțuzescului *feuilleter* sau a nemțescului *blättern* — și atunci a fost firesc ca

în mintea lui să se asocieze de francezul *feuille* sau de neamțescul *Blatt* românescul *frunză* în loc de *foaie*.

Făcând astfel biografia cuvântului *frunzări*, e locul de a ilustra și prin alte exemple ceea ce am susținut și de a mai lega de cele spuse câteva observații.

Am spus, vorbind cu altă ocazie despre termenul ostășesc *înțina*, că aproape fiecare meserie sau îndeletnicire a lăsat urme în limba comună. Cu alte cuvinte, precum din graiul ostașilor, verbul a *înțina* a pătruns și în limba celorlalți Români, dezvoltându-se în direcții cu totul nouă, astfel avem cuvinte pe care le întrebuițăm toți Românii, fără să ne dăm seamă că ele aparțineau odinioară unei sfere cu totul restrânse.

Mai ales oieritul, această ocupațiune însemnată în viața strămoșilor noștri, ne-a lăsat astfel de urme.

Înainte de toate cuvântul a *înțarca*, care la origine se putea întrebuițea numai despre miei, nu și despre copii. *Înțarcarea* nu era la origine, altceva decât ceea ce o arată etimologia: închiderea mieilor în *țarc*, pentruca să fie despărțiți de aplecătoare, să nu mai poată suge.

Un alt exemplu e verbal a *atârna*. Acesta derivă din cuvântul *târna*, de origine slav, care în unele părți se mai întrebuițează și azi și însemnează „mărăcină, spin“. La început întrebuițau numai ciobanii verbul a *atârna*, spunând despre oi, că le-a rămas *lâna atâr-*

nată, adică „acățată în spini“. Cu timpul însă a pătruns cuvântul și la Românii ceilalți. Se poate chiar constata că această generalizare nu e mai veche în literatură decât începutul secolului trecut; de atunci încolo însă cuvântul s'a extins foarte repede pe socoteala sinonimului său *acțfa*.

Un al treilea cuvânt din această sferă e a *băciui*, care derivă, evident din *baciu*, dar care astăzi are pe alocuri înțelesuri, care s'au depărtat atât de mult de acest cuvânt, încât, dacă filologul n'ar fi în stare să reconstruiască toate zalele în evoluțiunea înțelesurilor, cu greu am mai putea crede într'o înrudire între cele două cuvinte.

Băciuirea e la origine „prepararea brânzeturilor din partea locului“. Numai cunoscând felul acesta de preparare vom putea înțelege înțelesurile care s'au dezvoltat în urmă. Iată cum îl descrie Moș Barbă-Albă: „Baciul, după ce se închiagă cașul, își răstrânge mâncicile până la umăr și începe a sfârșima cu degetele clăbucul, adică cașul încliegat, bine, bine, până în fund. Începe acum, cu mare grijire și foarte încet a apăsa cu amândouă mâinile cașul spre fund, astfel de încet, încât îi trebuie mai un ceas, până îl strânge“, etc. *Încetineala* aceasta explică înțelesul „A lucra încet de tot, fără spor, a mocăi“, d. ex. *De când tot băciuiți pe casa aceasta și n'o mai gătați!* (Abrud). De aici apoi: „A zăbovi, a sta mult la un loc“ *Printre cărciumile, unde băciuiesc aceiași oaspeți, pe care i-am găsit la sosire...* (Iorga) — și toate celelalte înțelesuri înregistrate în Dicționarul Academiei.

Tisza, cari sânt amici intimi ai dinastiei și regelui, iar, de altă parte, în mâinile unor conducători români bine intenționați și bine orientați în politică, succesul va urma neapărat.

Românii știu prea bine că numai în cadrele statului național maghiar pot să găsească interesele lor o adevărată ocrotire. Azi încă nu există miniștri de origine românească, vor exista însă și de aceștia când vor fi câștigat toate calitățile necesare unei funcțiuni atât de mari. Cei mai mari dușmanii ai Românilor sânt chiar urmașii instigatorilor austriaci dela 1848 și dacă vor înțelege Românii acest adevăr, va sosi și revirimentul de importanță universală, când popoarele din imperiul sfântului Ștefan vor lua avânt spre nouă înflorire.

Cunoaștem de mult acest glas de perfidă sirenă, cunoaștem și înfumurarea superiorității economice a asupritorilor noștri. Știm că situația lor incomparabil mai înfloritoare decât a noastră s'a creiat tocmai în virtutea sistemului de desnaționalizare. Știm însă, că milioanele poporului nostru sânt un rezervoriu nesecat de forțe viitoare și oricât de mari aglomerațiile de forțe materiale în orașele ungurești, ele nu ne înspăimântă și nu ne alungă credința ce avem în calitățile noastre de rasă superioară, cari se vor fructifica și ele odată... chiar aici în Ungaria. Mai știm apoi că nu sântem amăgiți de iluzii deșerte în ce privește sprijinul dinastiei. Dacă ținem în mod neasămănat mai sincer la dinastie decât Ungurii, e că noi promovând adevăratele ei interese promovăm de-adreptul interesele monarhiei, în vreme ce Ungurii le primejdiesc în modul cel mai îngrijorător cu politica lor disolvantă.

E identitatea de interese între noi și dinastie și identitatea asta ar trebui să existe la toate popoarele monarhiei și în primul loc tocmai la Unguri.

Va continua «B. H.» mult și bine încă să cânte din instrumentul monocord al utopiei de stat național maghiar, sfidându-ne orice drept la o viață națională neatârnată, noi însă nu ne vom lăsa niciodată amăgiți de accentele lui când amenințătoare când momitoare, ci vom stărui mereu înainte pe calea evoluției firești—care e singură calea adevărului.

De multe ori aceste cuvinte, ieșind din sfera lor originală și intrând în graiul comun al unui popor, ajung să exprime noțiuni foarte trebuitoare, pentru care până atunci nu existau cuvinte proprii.

Acesta e cazul cuvântului *frunzări*. Eu nu cunosc un cuvânt românesc care să redea ideea cuprinsă în nemțescul „naschen” (sau „nippen”); nu-l au nici Francezii, care trebuie să-l circumscrie prin „gouter par friandise”. Precum în cazul lui *înțără* mieii au dat termenul trebuitor pentru copii, astfel și în cazul de față, tot dela *frunzăritul* oilor a trecut cuvântul asupra oamenilor și — limba s'a îmbogățit cu un termen nou, care ar merita să se răspândească mai mult în literatură. Dintre scriitori, l-am găsit întrebuițat numai la Cantemir și la Conach).

Deschid aici un parentez. Pe cel care îi predispus „a frunzări bucatele”, pe nemțescul „Feinschmecker” îl numim, prin Ardeal, de obicei *gurman*. Acest neologism e și greșit și de prisos. Greșit, pentru că francezul *gourmand* corespunde mai mult cuvântului nostru „mâncău”, adecă „unul căruia îi place să mănânce mult. Pentru noțiunea „unul căruia îi plac bucatele alese, francezul întrebuițează cuvântul *gourmet*. De prisos e acest cuvânt, pentru că poporul are un termen foarte potrivit, pe *alegător*, care n'ar trebui sacrificat pentru un franțuzism primit prin mijlocire nemțească.

Vasile Stoescu și Românii transilvăneni din țară.

Toate frământările și luptele vieții noastre publice începând cu anul 1906 se învârt aproape numai în jurul salvării școalelor confesionale, adevăratele depozitare ale culturii neamului românesc.

Dar din aceasta luptă înverșunată și des-nădăjduită în care s'a cheltuit și risipit multă energie și muncă intelectuală, n'am putut ieși decât biruiți. Lovitura plănuită contra existenței naționale o fost aruncată în așa formă, încât ne-a țintuit locul, neputându-ne reculege și premeni de pe urma ei.

În acest organ de publicitate însă, ce reprezintă în luptele noastre totdeauna partea reală și adevărată a vieții noastre românești s'a făcut și se fac agitații aproape zilnice în scopul să se infiltreze în sufletul fiește-cărui român acelaș gând; gândul de a căuta toate isvoarele posibile, să nu scăpăm din mână frânele principale ale culturii românești: școala.

Se cheamă la jertfă toată suflarea românească, s'au ridicat mâni rugătoare către toate inimile nobile, și în aceasta chemare sfântă și curată se ivește cel mai desăvârșit creștin și Român, care ne dă pildă vie despre felul cum să luptăm contra dușmanului.

E mecenatele Vasile Stoescu!

Am putea spune, că dania aceasta de sute de mii de coroane pe altarul națiunii era firească, ea vine dela un bărbat, ce înțelege durerea și sbuciumarea noastră, căci trăiește în o țară, unde sânt tot așa de mari durerile și sbuciumările vieții românești, ca și la noi.

Cine te înțelege, nu te lasă să pieri!

Dar oricât de mare și luminoasă se înfățișează înaintea întregului neam fapta aceasta națională, totuș ea trebuie să cuprindă pentru noi și o muștrare aspră.

Adecă cum? Din sutele de bogătași eșiți din sânul poporului nostru de aici, se nu se găsească nici unul, care să ne vorbească în pilda dlui Stroiescu? Avem o clasă de intelectuali, numeroasă, dar ea nu și-a făcut datoria în felul cum ni-o impun împrejurările luptelor de azi.

Și tot așa milionarii transilvăneni din țară n-au înțeles de fel durerea și plânsetul nostru, sbuciumările și luptele sufletelor noastre chinuite. Ele n-au putut străbate în inimile celor ce și-au lăsat vatra strămoșiască și-au plecat să-și câștige avere și poziție în o țară liberă.

Libertatea largă, aierul curat și înviorător i-au făcut să uite suferințele și chinurile fraților lor. Dintre milionari, nici unul nu și-a plecat urechea spre durerile noastre, dar în schimb funcționarii, lefegii, au dat la prilejuri anumite prisosul câștigului lor. Și ne-am întrebat adesea: cum se poate ca fratele ce trăiește în ținuturile extreme ale romanismului, te înțelege mai bine, decât fratele din nemijlocita apropiere care are și legături familiare aici, și care te vede cum cazii sângerând în șirul luptelor grele?

Nu formulăm în aceste rânduri nici o acuză contra tuturor fraților transilvăneni din țară. Unii, venind în mijlocul nostru, la vatra strămoșească, unde poate au văzut primele raze de lumină, vor fi aducând și câte-o mică danie pentru biserică și școala din satul obârșiei lor, și vor fi repetând

acestea fapte și pentru alte școli și biserici. Și știm apoi că nimeni nu li-a solicitat obolul în mod hotărît pentru întreaga cauză românească, căci de câte ori s'a făcut aceasta, ni-s'a răspuns în mod satisfăcător, cum s'a întâmplat și cu prilejul trist al nenorocirilor din Bănat.

Dacă se scriu aceste rânduri, ele formează mai mult o ultimă încercare de a salva școalele românești.

Prin Bihor, Sătmar și Maramureș suntem pierduți! Școalele confesionale ne mai corespunzând legii, au fost închise, iar credincioșii ne mai putându-le clădi, la porunca notarilor comunei sau sub forța altor mâni străine, le-au prefăcut în școli comunale!

Demoralizarea în viața noastră culturală deci s'a început. Ea va fi foarte păgubitoare chiar ucigătoare pentru existența noastră națională.

Stavilă însă trebuie să-i punem. De-aceia, pe câți Români transilvăneni îi avem în țară și se mai gândesc la nevoile vieții noastre, îi rugăm cu o căldură, ce nu se poate coborâ în cuvinte să pornească o acțiune comună prin o *colectă națională* în favorul nostru.

Și de vor fi acolo una, două sau trei sute de mii de transilvăneni, pe lângă o taxă de 10 lei, în proporția venitului, până la primăvară, când ni-se deschid noi perspective de a ni-se rări școalele rămase, s'ar putea ușor aduna un fond de una, două sau trei milioane de lei, ce ar mântui sute de școli primejdite.

Indurați vă și ne întindeți mâna darnică și bogată! Căci pierim ne stângem și durerea răului ne înecă!

Senin.

Scrisori din București.

Un adevăr etern. — Rostul vorbelor multe — Bucureștenii și campania din „Gazeta Transilvaniei”. — Gazetarii. — Campania electorală și naționaliștii.

București 3 Februarie.

Săptămâna trecută am azistat la întrunirea convocată de șefii partidului naționalist, în sala Dacia. Cunosc crezul acestui partid, sunt convins de sfințenia lui, cred că el singur va putea duce la mântuire un neam, pentru care soarta a păstrat atâta durere și așa de puține clipe de bucurie. În altă formă, adevărurile rostite de oratori le-am mai auzit de atâtea ori. Dar ori de câte ori le-aș auzi ele îmi răsună în suflet ca acelaș glas al mântuirii. Simt în ele acelaș indemn, aceiaș chemare nobilă și înălțătoare, pe care am simțit-o când le-am auzit întâia oară.

Din cele spuse de dl Iorga la această întrunire am reținut însă ceva, care cred că va face pe mulți să se gândească la tumultul de vorbe goale, bombastice, triviale, cari se revarsă, din dureroasa lipsă de respect față de sine însuși a dlui Aurel C. Popovici, în contra Tribunei. Am reținut un adevăr, asupra căruia cred că ar trebui stăruit mai mult.

— Voi fi scurt la vorbă, a zis dl Iorga. Noi venim în fața d-voastră în numele adevărului. Și când omul este cu inima curată, nu are nevoie să răstălmăcească nimica, nu are nevoie de vorbe multe spre a spune ce vrea. Vorba scripturei: să fie cuvântul tău așa, așa, nu, nu. Din contră, câtă frazeologie, cât popot de vorbe, câtă energie trebuie să cheltuiască cine-va pentru a putea prezenta minciuna drept adevăr, pungășia drept faptă cinstită, nepăsarea față de binele obștesc drept un act de patriotism. Câte vorbe îi trebuie unui politician oare-care spre a-i face pe ascultători să creadă că în întreaga sa activitate a fost condus de cel mai curat patriotism.

Cât îi trebuie unuia care n'are dreptate, ca să dovedească cumcă adevărul este pe partea sa...

Cam acestea au fost cuvintele d-lui Iorga. Și cât adevăr conțin aceste vorbe, pornite din cea mai iubitoare de neam conțin aceste vorbe, pornite din cea mai iubitoare inimă de neam. De atâta vreme dușmanii „Tribunei“ s'au sbatut și se sbat să dovedească „tradarea“ acestui ziar. S'a cheltuit atâta vorbă, volume întregi s'ar putea întocmi din această strădanie de a mistifica adevărul. Trădare! Știți unde a ajuns acum discuția în jurul acestei chestiuni, care este o rușine în istoria luptelor noastre? S'a dovedit că Nietzsche nu este original și că scriitorii boemi — și Eminescu a fost un biet boem! — sunt niște „puturoși“! Discuția a ajuns departe. Nu? Probabil zilele viitoare în „Gazeta“ se vor publica cinci articole — se va mai dovedi inexactitatea calculelor pentru măsurarea distanței între lună și soare, greșelile făcute de Iuliu Caesar la alcătuirea calendarului, și greșelile calculatorilor volumului acestui glob terestru. Dar asta e obiectul discuției? Dovediți tradarea, domnilor! Dovediți legăturile cu Jeszenszky! Dovediți! Până atunci tot potopul de cuvinte nu face deci să dovedească odată mai mult adevărul cuvintelor rostite de dl Iorga la recenta întrunire: Pentru a prezenta minciuna drept adevăr, îți trebuie vorbe multe, traze răsunătoare, îți trebuie atâtea vorbe!

Nu va fi cred lipsită de interes arătarea felului cum este interpretată la București atitudinea d-lui Aurel C. Popovici. Admiratorii sinceri ai autorului „Statelor Unite ale Marii Austrii“ regretă această atitudine. Nu ne închipuim, zic ei să-l vedem pe acest valoros bărbat coborându-se până într'atâta. Adulatorii dlui Popovici — firește — iubilează. Și-au ajuns scopul. Un lingușitor pervers totdeauna se bucură de un gest greșit, care poate avea un trist ecou, din partea celui pe care-l lingușesc. Prietenii „Tribunei“ se bucură că în felul acesta s'a adeverit netemeinicia povestii cu „tradarea“. Dar cei mai îndârjiți sunt dușmanii d-lui Chendi. Căci, din păcate are mulți dușmani.

— Auzi, să faci din el o victimă! Asta nu se poate! O victimă a nedreptății trezește în opinia publică totdeauna simpatii în jurul ei. Interesul nostru este să-l înstrăinăm cât mai mult de orice simpatie. Articolele d-lui Popovici ne-a spulberat toate visurile!...

Prietenii dlui Chendi rîd, iar oamenii, cari n'au nici o legătură nici cu unul nici cu altul se întreabă: De ce a tăcut dl Popovici până acuma, dacă greșelile relevate de dânsul sânt adevărate? De ce a tăcut cinci ani, și nu le-a semnalat imediat după apariția volumelor? Și nu acesta este obiectul discuției ci tradarea. Să vedem ce-i cu tradarea! Și așa opiniile se împărtășesc, discuțiile se aprind, devin tot mai animate. Iar concluzia este că cel mai bun mijloc de apărare ar fi absolută tăcere. Vom vedea însă dacă tot așa judecă și dl Chendi.

Gazetarii! Acești anonimi muncitori ai condeiului, cari prin scrisul lor crează atâtea frunți aureole, cari prin munca lor ridică pe atâția la suprafață, în timp ce ei mor obscuri, de cele mai multe ori în mizerie, a căror muncă nu este răsplătită niciodată după merit, au trebuit să-și audă și ei cuvinte grele, pe cari nu le vor uita. Cronicarii fideli ai clipei care trece, ei sânt datori să înregistreze tot ceia ce crede că interesează pe cititor. Dacă opinia publică este împărțită, a cui este vina că ei se fac ecoul fidel al acestei opinii? Nu ei înjură pe bărbați, de valoare, ci o parte din opinia publică — o parte cât de neînsemnată — și ei trebuie să redea ceia ce această opinie publică, alcătuită adeseori numai din persoanele ce-i înconjoară zilnic între pereții redacției. Ce cred ei? E așa de greu să-ți dea un răspuns. În orice caz gazetarul nu este decât

crainicul părerilor altora. Și, dacă în felul lui de a fi prezintă de multe ori unele scăderi, vina nu este a lui, ci a societății care le cere să fie așa cum sânt. Și de multe ori acești oameni, așa de nepregătiți cum îi cred unii bărbați de știință, știu să arate greșelile celui mai încrezut în cunoștințele sale.

Poate dl Popovici nu știe cine i-a discutat mai temeinic în presa cotidiană din București părerile. Scurtu nu. Căci Scurtu nu e în stare să priceapă nici lucrul mai ușoare, necum teoriile dlui Popovici din „Naționalism și democrație“. Tot ce-a scris Scurtu a fost o nesfârșită beție de cuvinte, între cari a intercalat și celebra frază cu „arșița împrejurărilor istorice fatale“. Dar le-a discutat un gazetar.

Un obscur gazetar, bătrân acum și fără de nici un sprijin. Un om mititel, prost îmbrăcat și totdeauna așa de trist și așa de simpatic. Și nu va susține dl Popovici că acele articole erau slab argumentate.

Așa dară ar fi bine ca din discuțiile personale să lipsească insultele la adresa gazetarilor, mai ales că și dl Popovici a fost și este gazetar. Nu trebuie să jignească o breaslă din care face parte d-sa. Mi se pare că publicul dela gazetari știe despre „Statele-Unite“ ale dlui Popovici. Câți dintre aceștia nu-și vor fi pierdut nopți întregi, alergându-și ochii oboșiți pe rândurile din voluminoasa carte! Fără altă preocupare decât aceia de a informa publicul cetitor despre ea. Răsplata le-a fost potopul de insulte. Așa este răsplata omenească.

În țara întreagă lupta politică este în toiul ei. În vederea alegerilor au apărut aproape în toate orașele și orașelele din țară ziare de propagandă, al căror limbaj nu este totdeauna dintre cele mai urbane. Grație absolutei libertăți de care se bucură presa, calificativele cele mai grele se aruncă cu o ușurință de nedescris. Singură presa naționalistă își păstrează tonul demn și hotărât, pe care ne-am obișnuit a-l vedea atât în publicațiile dlui Iorga, cât și în revista dlui Livezeanu și în „Cuvântul“ redactat de dl N. Dicescu din Râmnicu-Sărat. Aici nu vezi nici o enervare, ci sfaturi frățești pornite nu din dorul de a se ridica anumite persoane, ci din dorul de a se ridica prin munca sa acest popor românesc, în numele căruia vorbesc atâția, pe care însă îl uită așa de repede. Și, ori-care ar fi rezultatul în ce privește alegerea, propaganda naționalistă are meritul de a fi luminat și de a fi deșteptat în atâtea suflete adevărata conștiință națională.

Correspondent.

Analfabetismul rural din România.

II*)

Anglia n'a introdus serviciul militar obligator, dar a impus obligativitatea învățământului dela 5—14 ani, și n'a cruțat nimic ca să ajungă pe Germania în organizarea regimului ei școlar.

Dacă sistemul de educație german găsește astăzi protivnici de o înaltă competență pedagogică în Germania chiar, și dacă sub raportul dezvoltării personalității întregi și independente a omului, el are mult de împrumutat dela sistemul englez de educație, organizarea tehnică a școlilor însă, în vederea aplicării sistemului susținut de stat, e neîntrecută.

Intervenția Statului în organizarea regimului școlar în țările din Apus și impunerea învățământului elementar obligator, ajunge un fapt general în veacul trecut; o necesitate de existență națională a fiecărei țări. Marile și multele descoperiri tehnice ale veacului al nouă-

*) Vezi Nrul 24.

prezecelea, puterea aburului și a electricității, a „drepturilor omului“ și a presei zilnice, au sporit producția, au mărit circulația produselor și a ideilor, au intensificat viața, au înălțat demnitatea omenească și au impus Statelor nevoia „de a adăuga, prin o educație sistematică, la experiența copilului, experiența rasei omenești“.

Statele absolutiste din Europa apusană, înainte de Marea Revoluție, se reduceau aproape exclusiv la niște instrumente de dominare ale unei oligarhii restrânse asupra unei mulțimi indolente. Marea industrie nu trezea viața orașelor; șuerul fabricilor nu aduna milioanele de lucrători; trenurile, telegrafele, telefoanele nu distrugau distanțele; vapoarele nu brăzdau oceanele, problemele sociale nu frământau mințile oamenilor de stat: pentru cei puțini, viața era trîndavă și liniștită, pentru cei mulți era asuprită și animalică, pentru toți aceeași amortire a minții și a sufletului.

Marea revoluție deschide perspective nouă: orașele cresc, producția națională sporește, clase sociale nouă sânt chemate la viața publică. Statul nu se poate mărgini numai la rolul unui instrument de dominare politică al unei clase, ci sub influența democrației, își desvoltă din ce în ce mai mult funcțiunea de armonizare a diferitelor interese sociale. Formele nouă de viață socială și caracterul aprig de concurență al luptei pentru trai între indivizi și între state, nevoia națională de sporire a puterii de producție... toate cer ridicarea nivelului intelectual al maselor — o sporire a capacității productive: Statul e silit din interese de existență să introducă obligativitatea și gratuitatea învățământului elementar și să contribuie cât mai mult la răspândirea învățământului de grade superioare.

La noi ondulațiile mării revoluții n'au ajuns decât foarte târziu și foarte la suprafață; ele nici nu puteau avea o influență adâncă, din cauza împrejurărilor istorice specifice de dezvoltare a țării noastre.

Țara aproape exclusiv agricolă, în care 82 la sută din populațiunea întreagă e formată de muncitori agricoli, cu agricultura extensivă și aproape în neputință de a-și desvolta în mod natural marea industrie de export, țara noastră totuș a împrumutat multe din formele de viață apuseană ale statelor cu civilizație produsă prin dezvoltarea uriașă a mării industriei. Lista substratului material al acestor forme de viață e una din contrazicerile civilizației noastre. Orașele noastre sânt în cele mai multe cazuri niște mahalale, în cari pătura conducătoare e formată în cea mai mare parte de latifundiarilor fonciari, înlocuiți în exploatarea agricolă prin arendași, și de reprezentanții oficiali statului, iar averile pompate de aceste orașe, isvorăsc în special din exportul de grâne. Data începerii înfloririi orașelor noastre coincide cu tratatul de Adrianopole — data începerii exportului nostru de grâne și a întinderii, în consecință, a suprafeții cultivate a solului. Nu industria dă viață orașelor noastre, ci tot agricultura, și această viață o dă în dauna celor mulți dela sate.

Dar pe când în țările apusene statul, împins de progresul realizat în tehnica producției naționale și de intrarea în viața publică a mulțimii a fost silit să impue în clip forțat ridicarea nivelului cultural și maselor, la noi productivitatea mănoasă a solului, cu corolarul ei natural al culturii extensive, nu cere deosebire de cultură intelectuală între boul care trage plugul și între țaranul care îi mână; mai mult încă: creșterea câștigului proprietarului și arendașului nostru, atârând în foarte multe cazuri, după cum au dovedit nenumărate anchete și intervenții oficiale, și de oarecare proceduri la încheierea contractelor, la măsurătoare ori la răfuială, ridicarea nivelului cultural al țaranilor ar împiedeca chiar unele

Dési Mór

GLUJ—KOLOSJAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școale de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doileu.

!! Dési vopsește, curățește !!

— **O tragedie înfloritoare de copii.** Marti s'a putrecut o tragedie înfloritoare de copii în casa unui gardist de oraș din Lugoj. Femeia, fiind soțul în slujbă, plecase cu prinzul la dânsul la primărie. Acasă rămăseră numai cei doi copii, unul de patru ani, celalalt de leagăn încă. Până ce mama petrecea la soț, copilul mai mare se jucă spre nefericirea lui cu focul din sobă. Cum, cum nu, hăinuța l-a luat foc și bietul băiat de frică s'a ascuns sub pat. De la haine a luat foc și patul și sârmanul copil până să vie ajutor a ars scum. Tipetele nu li-a auzit nimeni. Abia după ce fumul a pătruns afară au sârit vecinii. Copiii erau amândoi morți. Cel mai mărișor ars, cel din leagăn asfixiat de fum. Cine poate descrie durerea nefericitei mame, care era să-și iese din minți văzând, nimicită în cursul unei ore, viața copișilor ei.

— **Demisia ministrului japonez.** Din cauza monstruosului proces anarhist din Japonia, care a nenorocit pe drul Kotoku și soții săi mai mulți miniștri și-au prezentat demisia. Cauza e că fiecare dintre ei se credea vinovat de năpasta anarhistă de care n'au putut să se apere deajuns. Astfel ministrul președinte a demisionat fiindcă n'a putut descoperi conjurația din bună vreme; ministrul de interne — fiindcă împlinind postul de cap suprem al serviciului de siguranță n'a fost destul de prevăzător, ministrul de instrucție publică și a prezentat demisia în ferma credință că treapta de cultură a japonezilor nu e în stare să opună destulă rezistență lațrii socialismului, iar ministrul de comerț fiindcă între acuzări erau și profesioniști. Cu ministrul de odă erau să plece și cei patru secrețari de stat, împăratul însă nu le a primit demisia și astfel toți au rămas la locul lor.

— **Nou cutremur de pământ.** După cât se poate da crezare unor telegrame sosite la Valparaiso, ieri ar fi avut loc iarăș un groaznic cutremur de pământ în Cap-Fok. Până acum nu se știe nimic cu dinadinsul, dar se crede că catastrofa a secerat vieți nenumărate. După constatările de până aci, cutremurul a fost provocat de o erupție vulcanică.

— **O greșală nenorocită.** Pe scena unui teatru din Chicago a avut loc ieri o întâmplare nenorocită care a costat viața a doi oameni. Pe afiș se pusese anume o piesă în care două persoane se iau la ceartă și pe urmă descarcă revolvere unul asupra altuia. Actoșii cari au personificat rolurile au uitat să scoată cartușele din revolver și când au ajuns la scena aceasta un glonte a pătruns în capul unui actor, iar al doilea a nimerit mortal pe mecanicul teatrelui care s'a după culise. Amândoi au fost transportați la spital trăgând de moarte.

— **Chantecler în America.** Așa acum se joacă în New-York, celebra piesă a lui Edmond Rostand. Ea prezintă o inaugurare caracteristică, dar care, suntem siguri, nu e pe placul autorului ei. Anume: rolul masculin, rolul cocoșului este ținut de o femeie, de faimoasa actoriță miss Maud Adams.

Criticii americani deploră, cu dreptate, o astfel de interpretare greșită. Casca cocoșului lui Edmond Rostand, spun dânsii, e prea grea pentru cășorul d-șoarei Adams. Oricât de mult talent ar avea o artistă, sânt roluri cari o excedează. Cu atât mai dificil e să interpreteze un rol așa de viguros, așa de exclusiv masculin ca acela al lui Chantecler.

Miss Adams obiectează că Sarah Bernhardt a interpretat de nenumărate ori rolul ducelui de Reichstadt din *Aiglon*, ba și acela al lui Hamlet. Posibil. Rolul lui Aiglon e acela al unui tânăr de nouăsprezece ani pe care de altmintelea dl de Max la jucat de o sută de ori mai bine ca ilustra tragedia în franceză. Cât despre *Hamlet*, dna Sarah Bernhardt a fost pur și simplu ridicolă în acest rol... Da ridicolă. Și la urma urmei, miss Maud Adams, cu tot talentul ei, e departe de a fi Sarah Bernhardt care își poate permite, fără păgubă prea multă, de a fi câte odată prea îndrăzneță în jocul ei.

Iată ce spun criticii americani.

— **Un indian înaintea senatului de pace din Haga.** Zilele aceste senatul de pace din Haga a început dezbaterăa unui proces neobișnuit a unui indian Sacmar. Acesta luase parte la revolta din Indii și era unul dintre căpeteniile conjurației Nasik. Pentru faptul acesta a fost osândit de tribunalul din Bombay la muncă silnică pe viață. Sacmar însă a evadat și apucând drumul spre Franța s'a statornicit în Marsilia. Soldații de pe un vapor englez, fiind ajutați și de poliția franceză l'au prins și a fost transportat la Londra. Extradarea s'a întâmplat în credință că e un criminal, dar după ce Franța s'a încredințat că e vorba despre un refugiat politic a pretins Angliei reînapierea lui. Cele două țări nu s'au putut înțelege și astfel cazul lui Sacmar a ajuns în fața senatului de pace.

— **Mulțumită publică.** Sprijinul, de care ne învrednicește publicul românesc, ne întărește tot mai mult în convingerea că o țintă, fie ea cât de grea, se poate ajunge cu puteri omești, dacă acestea lucrează în armonie și încredere reciprocă, dacă părțile cari să străduiesc spre atingerea unui scop sunt susținute în lupta lor de către ceilalți membri ai unei națiuni.

Cu vie plăcere aducem la cunoștința publicului românesc ofrandele, ce au încurs dela stârșitul lui Decembrie până astăzi în casa societății noastre, ofrande, cari pentru viitor se vor fructifica bine prin înlăturarea unei lacune în viața noastră ca popor, prin zidirea unei biserici și a unui internat românesc în Viena. Aceste ofrande sunt: Societ. de asigurare „Dacia Română” (București) 1000 cor., P. S. Sa episcopul Gherasim din Roman pe lista Nr. 10—100 cor., dl G. Theodorini din Drăgășani pe lista Nr. 52 — 189 cor. 20 fil., (200 lei); S. Sa păr. I. de Bejan (Cernăuț) pe lista Nr. 144—22 cor. 50 fil.; S. Sa păr. Berariu din Costăna (Buc.) pentru lista Nr. 98—10 cor.; S. Sa păr. C. Morariu din Pătrăuți pe Suceava (Buc.) pentru lista Nr. 102, care a pierdut-o, 10 cor.; S. Sa protopresb. A. Berariu din Ceator (Buc) pe lista Nr. 5—100 cor., S. Sa păr. D. Percec din Dragoiște (Buc) pe lista Nr. 19—33 cor., S. Sa păr. I. Iliuț din Cașvana (Buc.), pe lista Nr. 57—56 cor., S Sa păr., P. Boca din Frătănții-Vechi, pentru lista Nr. 52 perdată 4 cor.

Regretăm că din cauza multimei contribuțiilor de pe liste nu putem publica și numele dlor cu această ocazie. Aceste se vor tipări însă cu cinste în raportul anual al societății noastre, care va apare pela mijlocul lui Mai a. c.

Mulțumire tuturor, cari ne sprijinesc în ajungerea scopului nostru și cu sufletele ridicate mergem înainte pe calea apucată.

Pentru comitetul soc. rom. ort. jubilar-impetiale pentru zidirea unei biserici și înființarea unui internat în Viena.

Viena, la 16 Faur n. 1911. Dr. Mihai A. Popovici, secretar. Alexandru Lupu, general i. r. președinte.

— **Casina română din Oravița.** Citim în „Progresul”: Duminecă s'a ținut sub președintele d-nului Dr. Ion Nedelcu, adunarea generală a Casinei rom. din localitate, participând o majoritate covârșitoare a membrilor. Din raportul general al secretarului reținem hotărârea comitetului, aprobată unanim și de adunarea generală, de a se mări și rearanja localul Casinei.

După dezbaterăa și luarea la cunoștință și a celorlalte puncte din ordinea de zi, au fost aleși, respective realeși preșident: Dr. Ion Nedelcu, secretar: Emil Persecă, casier: Dimitrie Neda, econom-bibliotecar: Petre Manciuc, juriconsult: Dr. Nicolae Hubian, iar membrii în comitet: Ilie Trăilă, Dr. Petru Corneanu, Dr. Ludovic Métes, Dr. Liviu Cigăreanu, Dr. Mihai Grosșanu, prof. V. Poruțiu, Gheorghe Jianu, Paul Mila și Dr. Gheorghe Vodă.

— **Comedia »Papa»** — eroina e o Româncă Teatru Gymnase din Paris reprezintă de trei zile o comedie a d-lor Fiers și Caillavet cari au avut gustul să introducă în piesa lor, ca personaj principal, o româncă, pe care au botezat-o: Georgina Coursan. De ce româncă și nu de alt neam; Din dările de seamă ale ziarelor pariziene nu se poate deduce nimica asupra condițiilor particulare cari au putut motiva preferința pentru un personaj românesc.

Subiectul piesei e acesta:

Contele de Larzac a avut cu o artistă dela comedia franceză un fiu, Jean Bernard, pe care nu-l cunoaște decât după 28 de ani, când îi dă numele său.

Jean a crescut, bine îngrijit, la o fermă din Lannemezan, în Languedoc, unde are ca vecină pe româncă Georgina Coursan. Jean e omul de țară, sănătos și robust. El se îndrăgostește de frumoasa româncă și e hotărât s'o ia de soție.

Tatăl său, contele de Larzac, care a dus o viață prea liberă, începând să dorească o viață liniștită, își chiamă fiul la Paris, îl recunoaște și vrea să se consacre educației pariziene a acestui fiu. Jean încă se simte rău de parte de aerul dela țară și de Georgina și atunci mărturisește tatălui său planul lui de a lua în căsătorie pe această Româncă.

Contele se împotrivesc, spune că româncă e fata unui »cavaler de industrie», de altfel mort (oare numai pentru această răutate personajul din comedia »Papa» trebuia să fie de origine românească?). Jean se supără și se întoarce la Lannemezan. Intervine Georgina, care cucerește pe contele prin loialitatea, ingenuitatea și finereța sa.

Dar nu numai contele e cucerit, ci și Georgina, care acuma, când Jean e un fiu recunoscut, nu mai vede nimica romantic în dragostea ei și, pe de altă parte, constată diferența de maniere dintre țaran și aristocrat.

Jean își dă seama că Georgina nu-l iubeste, că ea a îndrăgit pe contele de Larzac, căruia fiul îi zice acuma »Papa», și hotărăște să se sacrifice. »Papa» se însoară cu româncă Georgina, fata »cavalerului de industrie» iar Jean se căsătorește cu fica fermierului care l-a crescut, Jeanna, care l-a iubit în toldeana.

Rolul Georginei Coursan l-a jucat d-șoara Yvonne de Bray; al lui Jean, dl Gauthier; al contelui, d'Huguenet; al Jeannei, d-șoara Pacciti.

În aprecierea sa asupra interpretării, »Le Matin» spune că »d-șoara Yvonne de Bray reprezintă pe logodnica cam bizară, care are în vine sânge oriental și e necăjită de accentul românesc; ea e delicioasă».

x Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra inseratului de azi a băncii de asigurare »Transilvania».

x **Nou magazin de ceasornice și juvaere** în strada Ion-Weitzer, edificiul școlii de fete. Serviciu prompt. Reparaturile ceasornicelor se efectuează pe lângă garanție. Cu deosebită stimă solicit sprijinul publicului, Vogel Laszlo, giuvaergiu și ciasornicar în strada Ion-Weitzer.

Mișcare culturală și socială.

Petrecerea cu tombolă în Deliblat. Intelectualii români din Deliblat invită la petrecerea împreună cu tombolă ce va avea loc la 26 Februarie n. în ospătăria »Vicea Ardelean» din Deliblat. Inceputul la orele 8 seara.

Concert și teatru în Sân-Nicolau. Corul vocal al bisericii rom. gr. ort. din Sân-Nicolau-mic invită la concertul urmat de teatru („Sluga la doi stăpâni”), care va avea loc la 25 Februarie n. în ospătăria »Ilie Bodrogean». După reprezentație — joc. Inceputul la orele 7 seară.

Petrecere în Timișoara. Comitetul parohial al bisericii gr. ort. române din Timișoara-Fabric invită la petrecerea ce va avea loc la 4 Martie n. în sala »Berăriei» din Fabric. Inceputul la orele 8 seara. Se va juca și »Capriciul unui tată», comedie localizată de Z. Bărsan.

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,

— de primul rang. —

ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noui în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

ECONOMIE.**Adunarea generală a «Bihorenei».**

Oradea-mare, 16 Februarie.

În fața unui public numeros remarcăm pe d-nii: Nic. Zigre, canonicul Moise Nyeș, Samuil Ciceronescu, Mihail Pavel, Alois Nyistor, Iosif Moldovan, Andrei Horvat, Dr. Andrei Ile, Sever Sălăgean, Dr. Aurel Lazar, Petru Cipău, Ioan Papp (Holod), Dr. Cor. Papp, Dr. Nic. Popoviciu, Emil Perényi, Alexandru Popovici, Petru Pantea, Dr. Demetriu Chiș, Gheorghe Papp, Nic. Roxin, Alexandru Vacarescu, Dr. Gavriil Gerlan, Petru Popescu, Dr. Valeriu Hetco, Ioan Răuciu, Teodor Stanca, Mihai Diț, — și-a ținut adunarea generală «Bihoreana», — unul dintre cele mai înfloritoare și solide institute românești.

Privim cu mândrie la progresele frumoase realizate de acest institut. Ele sunt o garanție despre întărirea noastră economică într-o mare de străini. Prin felul cum e condusă această bancă, ea a putut să-și asigure deplină încredere și a străinilor.

Adunarea a fost deschisă prin președintele Nicolae Zigne, care salută pe cei prezenți pentru dragostea cu care s'au înfățișat la debaterile dela ordinea zilei.

Directorul executiv citește raportul direcțiunii — bogat în fapte reale — despre folosul ce-a adus o ceartă lăncă atât acționarilor, cât și poporului românesc din jurul Orăzii-mari și tot odată și culturile românești.

Reținem aci câteva cifre lămuritoare despre activitatea institutului.

Banca are un capital social de 1,200.000 cor.; mai dispune institutul de un fond de rezervă, care la finea anului a atins suma de 234.400 cor. și cu dotațiunea proiectată o să crească la 250.000 coroane; apoi mai dispune de un fond de rezervă pentru pierderi, care până la finea anului 1910 a crescut la 27.427 cor. 50 fil. și cu dotațiunea proiectată o să atingă suma de 30.000 cort.

Fondul de pensuni al funcționarilor institutului la finea anului a atins suma de 53.334 coroane și cu dotațiunea proiectată o să crească la 60.000 coroane.

Depuneri spre fructificare total 3,709.459-47 mai mult cu 480.579 coroane 67 fileri decât în anul trecut.

Valoarea cambiilor reescomptate la alte institute cu finea anului 1909 a atins suma de 1,190.993 cor. și până la 31 Decembrie 1910 s'a urcat la 1,567.226 cor., prin urmare în acest an a crescut cu 376.283 coroane. Reverimentul casei în decursul anului 1910 a atins suma de 27.340.691 cor. 18 fil., prin urmare față de 25,226.30 cor. 47 fil. cât a fost reverimentul casei în anul premergător, se constată o creștere de 2,114.260 cor. 71 fil. Reverimentul total în anul 1909 a atins suma de 46.289.188 cor. 28 fil. iar în anul 1910 s'a urcat la 51.919.617 cor. 54 fil. prin urmare a crescut cu 5,630.429 cor. 26 fil.

Filiața institutului deasemenea a avut o învîrtire foarte îmbucurătoare.

Reverimentul casei la finea anului 1909 a atins suma de 2,887.487 cor. 89 fil., iar în anul 1910 s'a urcat la 3,921,741 cor. 39 fileri, prin urmare a crescut cu 1,034.254 cor. 03 fil. Reverimentul total la 31 Decembrie 1910 a atins suma de 5.006.535 cor. 40 fil. prin urmare față de reverimentul anului 1909 de 3.801.321 cor. 13 fil. a crescut cu 1,205.214 cor. 27 fil.

Profitul s'a împărțit în modul următor:

I. Acționarilor dividendă de 5 pro. provăzută în statute după întreg capitalul social de 1,200.000 cor.	«	60.000—
II. Din restul de 63.075 cor. 78 fil. să se deie:		
20 pro. fondului de rezervă	«	12.615-16
5 pro. fondului de pensuni a funcționarilor	«	3153-79
Pentru scopuri de binefacere	«	1761-52
Total	«	17.530-47
III. Restul de 43.545 cor 31 fil.		
Supradividendă acționarilor	Cor.	24.000—
Supradotare fondului de rezervă cu care se va urca la 250.000 cor.	„	2984-84
Supradotare fondului de pensuni cu care se va urca la 60.000 cor.	„	3512-21
Fondului de rezervă pentru pierderi	„	2572-50

cu care sumă se va urca la 30.000 cor.

Pentru crearea unui fond întru acoperirea speșelor de edificare a casei institutului

Remunerațiune practicanților dela centrală și filială	„	5000—
Remunerație servitorului dela centrală	„	750—
Remunerație servitorului dela filială	„	150—
Pentru masa studenților români academici din Oradea-mare	„	120—
Pentru speșele zidirei bisericei gr.-cat. din Cluj	„	1200—
Pentru fondul de zidire a unei biserici gr.-or. rom. în Budapesta	„	500—
Iară restul de 4255 cor. 76 fil. să se transpună la venitul anului viitor.		

După-ce raportul direcțiunii se aprobă, se procedează la alegerea alor cinci membri în direcțiune în locul dnilor; Nicol. Zigre, dr. Coriolan Papp, Aloisiu Nyistor, Petru Pantea, și Iosif Moldovan. Toți cinci sânt realeși.

La sfârșit direcțiunea a fost rugată că în vederea marelor nevoi ce le au satele românești, cu cumpărarea de imășuri, să li-se voteze aici împrumuturi ieftine și fără multă greutate.

Lucrul acesta de altfel direcțiunea l-a avut în vedere și în anii trecuți.

Ne fiind alte chestiuni la ordinea zilei, președintele ridică ședința.

După adunare acționarilor prezenți s'au adunat la o agapă la „Vulturul negru”.

Extras din bilanțul anual pe anul 1910.

Institutului de credit și economii „Zlagneana” societate pe acții în Zalatna și-a încheiat bilanțul pe anul 1910 cu rezultat deosebit de frumos.

Activele sânt următoarele: Casa în numerar Cor. 10.377.021.; escomptul de cambii Cor. 428.326.75 fil.; împrumutului hipotecare Cor. 56.813. —; obligațiuni caventate Cor. 354.— împrumutului pe lombard (amanet) Coroane 2426.30 fil.; conturi corente Cor. 3102.65 fil. Realitățile institutului și alte realități de vânzare Cor. 30.086.93 fil.; diverși debitori Cor. 8000.58 fileri. Poziții transitorii 2903 cor. 95 fil. mobilier Cor. 60780 filor. — **Pasivele** sânt: Capital social Cor. 100.000.— Fond de rezervă Cor. 35.410.70 fil.; depuneri Coroane 270.304-82 fil., Reescompt Cor. 113.990.—, Împrumuturi hipotecare cedate Cor. 6800.— Conturi corente: Cor. 12.345-92 fil. Poziții transitorii Cor. 8576-90 fil.; dividendă nereclamată Cor. 469-50 fil.; diverși creditori: Cor. 1255-04. Venitul curat cor. 13.562-14 fil. — depunerile au crescut față de anul 1909 cu suma de cor. 108.350.— Afară de aceea printr'un târg norocos institutul a cumpărat casele cu etaj „farmacia” cu suma de cor. 28 mii pe seama sa.

Bilanțul a fost censurat și revalidat de nexpertul „Solidarității”, dnul Iosif Lissai, șef-comptabilul „Albinei” Sibiu.

Camera de comerț și industrie din Arad și-a ales de președinte pe Teodor Ottenberg, vice-președinte: Armin Eles și Aluisiu Steigervald. Ministrul de comerț în temeiul art. de lege VI. din 1868 — § 14 a confirmat aceste alegeri.

La circumscripția camerei din Arad aparțin o mare parte a ținuturilor românești.

»**Progresul**« banca românească din Iliamureșiană și-a ales director executiv pe dl Ivan Iancu, proprietar de mine în Bucium.

»**Corvineana**« banca românească din Hunedoara și-a ales director interinial pe dl Dr. Desideriu Frilepp avocat în Hunedoara.

Banca Austro-Ungară. Consiliul de administrație a băncii Austro-Ungare a ținut Mercuri ședință plenară sub președinția guvernorului Dr. Alex. Popovics. Consiliul a ratificat concordatul încheiat cu guvernele Austriei și Ungariei pentru provizoratul extraparlamentar a privilegiului pentru emisiunea de bancnote.

Cererile de credit și lichidările în contul Escompt la Banca Austro-Ungară au fost mai mari ca în aceaș epocă a anului precedent cu 96-3 milioane cor. Etalonul băncii a rămas neschimbat la 4 1/2%

Numărotarea vitelor. În urma unui ordin al ministerului de agricultură, numărotarea conținutului de vite d'n țară, se va face luând de bază starea de ziua de 28 Februarie, dela 1 până la 10 Martie. Reuniunea Agrico-ă ungurească din Arad a recercat acum autoritățile, ca având în vedere marea importanță economică a unei conscrieri exacte să explice asta poporațiunii rurale, care neînțelegând rostul numărotării, ba cr zând că se urmărește numai noi sarcini, tăinuiește și ascunde informațiile exacte.

Bancă sârbească în Timișoara. Zilele aceste a avut loc o conferință a mai multor fruntași sârbi în aula episcopescă din Timișoara. Conferința a hotărât înființarea unei bănci în Timișoara cu un capital de 600,000 coroane.

Fuzionarea «Racoțanei» și a «Ajutorului» Din Șeica ni-se scrie: În 5 crt. institutul «Racoțana» din Șeica-mare și-a ținut a XV-a adunare generală ordinară, la care s'au prezentat 31 acționari cu 1273 acții depuse și 281 voturi.

Adunarea a fost prezidată de dl inginer Mihail Ittu și a decurs în cea mai perfectă ordine. Ca cel mai însemnat punct ce s'a desbătut, — și care a fost cel mai dorit de majoritatea covârșitoare a acționarilor susamintitului institut — a fost fuzionarea institutului «Racoțana» cu societatea pe acții «Ajutorul» din loc. Adunarea a votat fuzionarea aproape cu totalitatea voturilor, afară de 4. Numele noului institut va rămânea «Ajutorul».

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 17 Februarie 1911.

Moderațiune în ofertă și afaceri, 10 mii mm. invariabil.

Prețurile sânt a se socoti după 50 kg.

Grâu pe Aprilie 1911	—	—	11 K. 75
Grâu pe Maiu 1911	—	—	11 « 52
Grâu pe Octomvre 1911	—	—	10 « 08
Secară pe April 1911	—	—	8 « 25
Cucuruz pe Maiu 1911	—	—	5 « 80
Ovăs pe April 1911	—	—	8 « 70

Târgul de cereale din Arad.

17 Februarie.

Vremea e tot variabilă; alaltăieri a fost molate, ieri frig, azi iar moaje și moinos. Sămănăturile se resimt nefavorabil de aceasta vreme schimbăcioasă. Prețurile în piață au fost bune.

S'a vândut azi:

700 mm. grâu	11-20—11-25
700 mm. porumb	5—5-10
Ovăs	—7-60
Săcară	—7-50
Orz	—7-30

Prețurile pro 50 chilograme, în coroane.

Am onoarea a atrage atențiunea on. public asupra noului meu atelier cu instalații electrice, **Edificiilor și mobile** în care primesc orice lucrări din ramul acesta. Scopul de căpetenie ml-e să furnizez cele mai bune lucrări, pe lângă prețuri ieftine și serviciu cu lant.

Depozit permanent de mobile gata.

Cu stimă:

SZÉLES SÁNDOR, tâmplar artistic.

Oradea-Mare, Hármas-tca 5—7. Telefon intra și extra urban 092.

Târgul de porci din Kőbánya. Porci ungurești calitate primă: Bătrâni greutatea peve 400 chilogramme perechea ---; mijlocii, greutatea între 300-400 chilogramme ---; tineri, grei, peste 320 chilogramme perechea 163-165 fileri; tineri, mijlocii perechea 251-320 chilogramme 166-168 fileri; ușurei, perechea până la 250 chilogramme 164-168 fileri.

Contingentul la 13 Februarie a fost 46098, în 15 Februarie au fost aduși 113 în 16 Februarie transportați 69.
Ofertă și cerere normală.

BIBLIOGRAFII.

În curând va apare:

»Magdalena«

poem dramatic în 3 acte

de

A. Maior.

Abonamente se pot face de pe acum trimițând 3 cor. la librăria »Tribunii«.

»Luceafărul« revistă literară și artistică Nr. 4. 1911, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: I. Lupaș: Anonimii. G. Rotică: La o casă... (poezie). Victor Eftimiu: Înșiră-te, Mărgărite... Alice Călugăru: Cântec de fus (poezie). P. Pădure: Trece repede un voinic... (poezie). Al. Cazaban: Vina „Cochetei“. Vasile Stoica: Trec clipele... (poezie). I. Borcia: Shakespeare: Iuliu Caesar. Em. Gârleanu: Singură, sub cer... Dări de seamă: Il. Chendi: Fără suflet, de Victor Eftimiu; Feciorul și alte nuvele, de Radu Baltag; Așa i-a fost scris, de Ion Chiru-Nonov. Cronică: Biblioteca populară a „Asociațiunii“. Revistele și actualitatea. „Magazin“. O nouă bibliotecă populară. Legenda cu „Școala nouă“. „Legende și tradiții“. Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Grigorescu: Fetița pescarului (colecția Carada) Grigorescu: Portret (colecția Carada)

Poșta Redacției.

Dr. O. C. Avizul despre deschiderea cancelariei nu-l putem publica, fiind tipărit în tipografie străină.
Pogăneștii Invitarea n-o putem publica, fiind tipărită în tipografie străină.

? ? Am primit o convocare la o prelegere populară ce va avea loc la 19 Februarie în — «comuna noastră». Numele comunei nu-l găsim indicat nicăieri. Pecetea poștei e «Nagykikinda». Iată cauza că nu puțicăm convocarea.

I-r. V'a prevenit altul. Ne-am bucura dacă din vreme în vreme ne-ați trimite vești din părțile acele. Vă mulțumim înainte.

Nășăud. Se va publica în numărul viitor.

C. T. Vă mulțumim pentru scrisoare Credem că nu vă supărați pentru micile tăieturi. Sfârșitul îl vom publica la informații. Vă rugăm să continuați.

Poșta Administrației.

Vasile Spau Lupșa Am primit 14 cor. abonament pe o jumătate an.

Dum. Sândeian, Sibiu. Am primit 14 cor. abonament pe o jumătate an. După cărțile noastre dv. ați avut de plătit 4 cor. și pe 1910.

Mulțămită publică.

La concertul aranjat la 30 Ianuarie st. v. pentru îmbrăcarea elevilor săraci din Straja au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ioan Ardelean 2 cor., Petru Gurilă 1 cor., Ioan Verlan 50 fil., Martin Șdicu preot 1 cor., Teodor Cozac inv. 1-20 cor., Ioan Tokics inv. 1 cor., Teodor Popovics 50 fil., George Luchiciu notar 4 cor., Ioan Mităr preot 2 cor., Dămian Stoianovics 2 cor., Cornel Lazar inv 150 cor., Toza Pantics 50 fil., Ersilia Mănescu 2 cor. și Părăschivu Licărețiu rig. în drept. 30 fil. Și pe aceasta cale primească mulțămită marinișoșii donatori. *Temesstrázsa*, 15 Februarie n. 1911. *George Mănescu* inv. dir.

Redactor responsabil: **Iuliu Gurgiu.**

»Tribuna« Institut tipografic. **Nichia și coș**

MOBILE

bune și ieftine
se află în renumita fabrică din
Oradea-mare-Nagyvárad
Kossuth (Sas)-utca 7. alui
Reisz Miksa

AI DURERI?

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vindecă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghieri, dureri, influență, raceli, durere de cap, duiți și de șale, cărceții dureri de ochi, migraenă și alte dureri cari nu sunt amintite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect neîntrecut la răgușeală, guturai, dureri pe piept și gât, și a organelor respiratorii și a tuturor boalelor contrase din răceală. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costă franco 5 cor.

II. Mai aducem apoi la cunoștință că miș de oament folosesc cu rezultat admirabil hăpurile Elsa-Rebarbara contra perturbațiilor stomacale, sgâr-ciurilor, lipsei de apetit, arsuri de stomac, nomaț, indispoziție, biázare, lipsă de scaun, dureri de cecum și alte perturbații a organelor de mistuire. 6 cutii 4 cor. Să ne păzim însă de imitații și să facem comanda act pe adresa

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica
Centrala 122 (cott. Agram).

Un candidat de avocat
află aplicare momentană la
Dr. Desideriu Fülepp avocat
Vajdahunyad (Hunyad m.)

CAFEA și TEA

Extras din catalogul lui **Kotány János:**

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chlgr.	Cor. 1:50
Portorico 1/2	» 1:70
Cuba 1/2	» 1:70
ava aur 1/2	» 1:70

Cafea prăjită:
(în prăjitoria electrică proprie.)

Calitate bună 1/2 Ch gr.	Cor. 1:70
» fină 1/2	» 2—
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me-nado, Moccs) 1/2 Chlgr.	Cor. 2:40

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chlgr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 Chlgr.	» 3—
Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr.	» 5—
Tea imperială foarte fină 1/2 Chlgr.	» 6—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	» 6—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2	Cor. —75

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1:70
1 » » fin de Brazilia	» 2:20
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	» 3:30

Renumitul ardeiu **Kotány** se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS
mare comerciant de cafea și tea.
(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia.)

ARAD.
József főherceg ut Nr. 3, în edificiul băncii
»Arad Csanádi Takarékpénztár«.
Numărul telefonului **809.**

ANUNȚ.

Pentru prăvălia de băcănie și coloniale, să caută
doi învățăcei
cei cu vreo clasă de școală superioară vor fi preferiți.
Ofertele sunt a se adresa firmei **Constanția Țăran** Temesvár Gyárvaros.

Credit pe ipotecă, pe cambiază și pentru oficanți mijlocești

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.
Telefon nr. 876.

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,
atelier de mașini de cusut și biciclete în **TEMESVAR**, strada **Merczi 4.**

Are magazin de mașini de cusut **PFÄFF** de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de **Goarne.** Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului pe lângă prețuri convenabile.
Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI“ din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea »JACOBI«.

Fie-care cutie conține interesante fotografii Röntgen.

Horváth István

fabricant de instrumente muzicale în Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate pianuri, cimbale, pianine, violini, flaute, harmonice, precum și tot-felul de instrumente muzicale. Prețul scoalei Kuliffay pentru învățatul cimbalei 7 cor. Țin în depozit piese românești pentru cimbale. Catalog (ilustrat) de prețuri la dorință se trimite gratis și franco

Dózsa János măiestru-cojocar în Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măiestru perfect în ru prepararea tuturor articulelor aparținătoare acestei branșe precum:

guleri preparative, gulere boa, manșoane (muff) în executare modernă și după cel mai elegant gust. Blane și tocure de picioare, etc. Reparaturile se execută prompt.

Nou! În Arad n'a mai existat încă! Nou! În strada Forray (Palatul contelui Nádasdy) s'a deschis deja o întreprinsă americană electrică de —
Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și călcăie bărbătești numai C. 2'40
" " " " femeiești " " 2'—
" " " " pentru copii " " 1'60

Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzută cu marca de scutire S. Maria de Mariacell pe cari poporul le numește „Picături de Mariacell, pentru stomac“, de 30 de ani s'au îmbolnăvit cu succes așa, că sunt indispensabile pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect neîntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat ardere de stomac, incuiera scaunului, — circuiuri de cap și stomac; greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc.

Se capătă în fiecare farmacie. — O sticlă mare Cor. 1'60, sticlă mică 90 fl. 6 sticle Cor. 5'40, 3 sticle mari Cor. 4'80. Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco: — **BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungariei“ în VIENA, — I. Fleischmarkt 2., Depot 5.**

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe fațură și să respingeți orice imitație.

IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bucele pricinuite de infierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună a băieți, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nesticăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiile burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1'60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea mărtelei și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul cur și cărnit. Nereușita colorii e exchisă La comendă să se noteze că părul înărunțit în ce colorare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer“ apă care face părul blond Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și bronz ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea cor trafacerilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros F6-ut 70.

Fabricație specială de

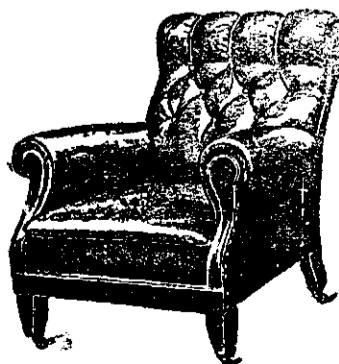
MOBILE DIN PIELE

ENGLEZEASCĂ.

Se colorează mobile vechi din piele

La cerere trimite preț-curent gratuit:

Szűcs A.
tapețier
Budapest,
VII., Károly-
körtut 5/c.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

Vig Lajos

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

Oltoiori de struguri

expediții, furantă de sol și via americană

netedă și cu rădăcini, precum și în diferite soiuri recunoscute de trainice asortiment bogat;

Kakullómenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Csopari Pálgyesa,** Medgyes 16. sz. (Nagyküküllő megye).

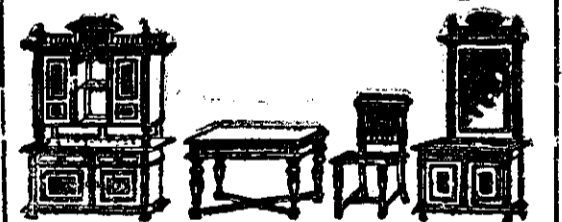
— Poștă și cerofi prețuri curente ilustrate! —

Din prețul curent se pot cere seriile de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comende pot cere mai multe informații dela persoana cunoscută așa vorbeli ca și înseria, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

MAGAZIN DE MOBILE

Juan Réthi

ținplă artistică pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisaberg. 20.

Primește orice lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

M. Schromm mehanic

Brașov—Brassó Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hosszú utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tânără 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soia. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soia se capătă înainte trimitând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Sea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

OH! DOAMNE!

Mă nădușe afurisita de tuse.

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1.20 cor. —

— O cutie de probă 50 fileri. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár

Budapest, VI., Váci-körút 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger« m'au vindecat îngrabă!

Se poate capăta în Arad la farmaciile: Berger Cyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojték Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojték és Weisz. — In Gyorok la farm.: Masznik Dániel. — M. Pécska: Adler Gy. Lajos. — O. Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

Motoare șvedeze pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel. Motoare cu gaz.

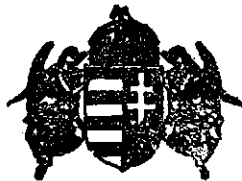
Motoare

cu benzină, în cea mai bună execuție! Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole Bpest, VI., Teréz-körút 21. Cereți catalog.

Premiat ca cea mai bună la exp. milenară din S. Petersburg în 1896

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Se recomandă de dânsul în ce cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și preniute în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courante ilustrate gratis.

SCULPTOR

și PIETRAR

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKANYI EDE — sculptor și pietrar în — SZATMÁR-NÉMETHI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvoane, grilaje, bazineuri, statuele, rugi, cruci, pietre pentru mormint, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Canouri, mau olec, poduri, — — scări balustrade, pavagii ș. a. — —

Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rlniți — — pentru sămânță și sare, tocile etc. — —

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă — — prețurile cele mai convenabile. — —

Se fac gratuit desenuri, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiați și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinorimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și ul, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceată existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului **PALOCZ**, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muz-eum Körút 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul însuși oiberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. **PALOCZ** vindeca deja de ani de zile repede și radical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinării, taceputurile de confuzele a minții, urmările orantei și ale sifilului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esiro separată. În cecece privește cura, departe ea nu este pliedecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțură numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite în-că-va. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. **PALOCZ**, medic de spital, specialist, Budapesta, dela 1 Nov. IV., Muz-eum körút 13.

Ingrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la

„Asociația **Esechiană** de ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 16—80 ani. Pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membrie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor., Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor., însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor., Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Să pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 20 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la 10,000.000 cor. și peste 200.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit. Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Spre deosebită atențiune: Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind chiar și firma care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adresate noauă a scrie cuvântul „Esechiană“ cu litere groase și al substrage.

„Asociația **Esechiană** de Ajutorare Reciprocă“.

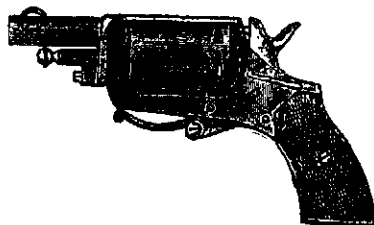
Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I. emelet.)

A. SZÁNTÓ

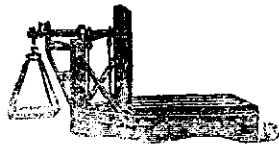
armurar, optician și
fabricant de cumpene

Besztercze, Strada Spitalului

Pregătește toffelul de arme, pistoale, revolvere, apoi cumpene deci- și centimale după ultimul sistem de legalizare pelângă prețuri ieftine și execuție plăcută.

Primește deasemenea repararea, pre lângă garanție și prețuri ieftine, a mașinelor de cusut- și de scris, a bicicletelor și cumpenelor.

Țin în depozit toffelul de arme, revolvere, cumpene, greutăți ș. a. de permanentă.

• STEIN MIKLÓS •

— fabrică de tăiat pile —

Oradea mare Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Schubauer J.

atelier de

ștampile

de gumă și gravură
Arad, Salacz-utca 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și guma, sigile cu firmă (emblemă), stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini p. numerate și ștampile pentru dat și prese pentru rotundire. Execuție promptă.

Prăvălie nouă!

Sub firma »Depozit de rachiri din valea Crișului« (Körösvölgyi pálinka raktár) s'a deschis în

Arad, Andrassy-tér 5.

(Palatul Almay) o prăvălie — nouă unde se vinde: —

rachiu de prune

de drojdi, rom, coniac, licheuri cum și **V&U** din pivnițele

— lui Almay în sticle. —

Așteptând sprijinul onor. public

Cu stimă:

SCHWARCZ PÁL
conducător.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze,
Str. Bautler 11.

Iși recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păslă pentru bărbați și copii, precum și

cușme, staffi, șăpci și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pelângă garanție. Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit atențiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi

precum și

văpsirea pălărilor vechi

din păslă ori paie pelângă serviciu conștiințilos.

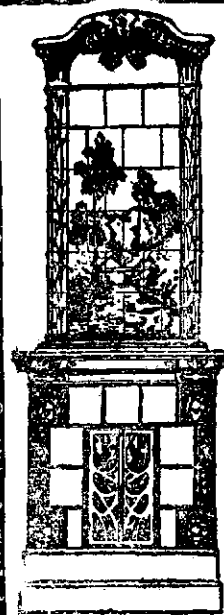
Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu fotografia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă și sigură garanție demnă de toată încrederea.

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

MICHAIL WAGNER

fabricant de cuptoare și olar,

Besztercze, Ungarstrasse 12

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătării; fabricație proprie, pelângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Toffelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile

Comande pentru băi de vană și căptușirea părăitor se fac deasemenea din asortimentul depozitului.

ICOLIN - Timișoara -

(Centru).
str. Takarekpenztar 4.

Articole de cofură specială. ==

Chignone, împletiri, turbane, plete, transformații, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

mul salon pentru frizat, conservarea, dularea, spălarea, colorarea și curățirea ului și a mânilor din Ungaria de sud.

: Prețuri moderate. :
mande prin poștă se efectuează prompt. Preț — — curent gratis și franco. — —

Magazin de mobile

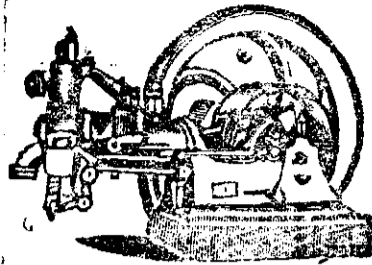
KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificatii. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrute în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până a cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.**

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania.

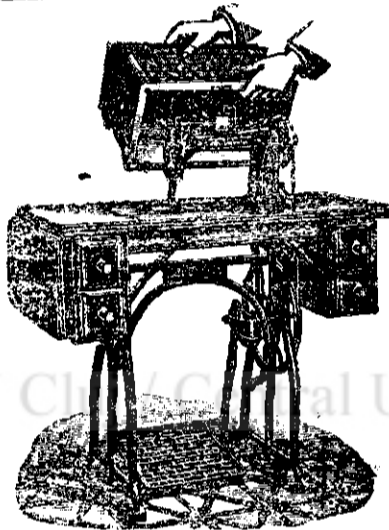
Expedează renumitele motoare și locomobile de benzină, ulei brut, gaz și petrolen precum și motoare absorbitoare de gaze.

Noutăți neîntrecute.
— Generator absorbitor de gaze — **UNIVERSAL.**

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai 1 fil. pe oră.

Reprezentat general:
Ignác Gellert & Comp.
Budapesta, Teréz-körút 41. — Telefon 12-91.
Garantă deplină. — Condițiuni favorabile de plată.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat în 1880.

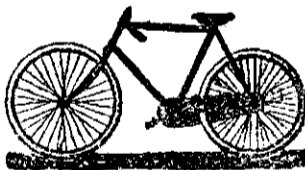
Reinhold ZOLLER

măstru mecanic
FEHÉRTÉMPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg“

Își recomandă on. public din

toate și provinciile marelui său atelier mehanic unde se repară tot felul de **mașini de cusut și biciclete.** Ține în depozit tot felul de **gramofone și plăci.**

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratiche de mașini și biciclete.

Prețuri moderate. Serviciu prompt

Vânzare de altoi de viță.

Cine vrea să strângă frumosi și sănătoși să se adreseze cu încredere către **VITYÉ MIKLÓS** la firma de viță de vie condusă cu multă conștiință în

— **Ös-Csanád,** — (com. Torontál) unde se găsesc cele mai variate altoare de calitate I mă, soiuri de viță de vie pentru vin și struguri de conservat, precum și viță americană, netedă și cu rădăcini deasemenea se găsesc vițe de rangul II

cu prețul cel mai ieftin. Soiuri pentru chioscuri.

Preț curent trimitem gr. tis și franco.

Prăsirea galitelor de soiul orpington.

Mare asortiment în altoi de pomi și trandafiri.

Dintre multele scrisori de recunoștință, publicăm una singură:

Mult Stimat Die! Cu altoiurile expedate de curând sunt foarte mulțumit.

Békéscsaba, 16 Octombrie 1910.

Se primesc comenzi pentru expedarea de toamnă și primăvară.

Réti Béla, farmacist.

Se primesc comenzi pentru expedarea de toamnă și primăvară.

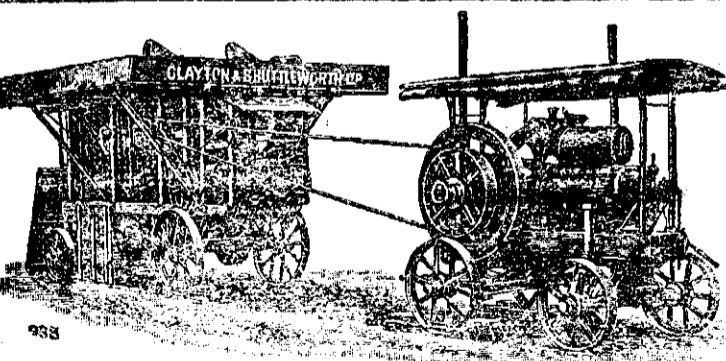
Emulsiunea Egger

este veritabilă numai cu marca prezentă. Pe vreme friguroasă toți părinții să dea copiilor **EMULSIUNEA EGGER**, căci întărește și promovează formarea oaselor, îi nutrește și îi face să crească. E mijlocul cel mai cu efect contra tusei și a mistuții regulate. O recomandă medicii renumiți căci e cel mai bun preparat de știucă, n'are miros neplăcut, e bun la gust și poate mistui ușor și previne deosebite morburii de copii. La farmacia sticla 2 cor. Cu poșta 3 sticle 0 cor. pelângă trimiți-rea anticipativă a banilor, sau contra ramburs. —

Farmacia N Á D O R gyogytár
Budapesta, VI., **Bulevardul Váci 17.**

Trimitem gratuit și franco fiecărui părinte broșura: „Cum să ne apărăm contra boalelor de copii“.

Se poate căpăta și în Arad la drogueria **Vojtek és Weisz** și la farmacia **Outori Földes Kelemen.** —

Mare depozit în **CLUJ.**

Inspekția inginerului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:
Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină
Oleiuri de uns.

Anteprișă agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztian & Comp.
Cluj (Koložsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr.: **Coloniare Koložsvár.**
Telefon interurban No. 934

Articole de specialitate.

Cereți prospecturi.

La NAGYENYED
Com. Alsófehé

să se adreseze,
cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, puieți, etc

Vite altoite
(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER
Pomi Vite

Ingrigirea frumuseții.

Chimia aranjată pentru îngrijirea frumuseții face accesibile preparatele sale și prin săpunuri. Cu dreptul numelui său săpunul pentru înmuierea pielii „Gladys” se poate mândri că e cel dintâi pe acest teren. Cei cari țin să și păstreze vioiciunea feței și în locul pielii sârbite se aibă pielea fină și roză, să folosească săpunul de spumă „Gladys” în locul mulțimei de săpunuri cari folosindu-le fac și cea mai strălucită are piele să se adune și să se oilească.

Prețul 1 coroană 50 fileri.

Cu seria preparatelor Gladys trebuie să tindă și la scoaterea din circulație a pudrelor franceze de pe terenul patriei. Aceasta a răsuțit, căci prin pudra „Gladys” s’a aflat un mijloc de frumusețe ustrictă și vrednic de încredere care nu numai că a prescurtat cinstea și renumele pudrelor franceze, dar și în străinătate îi face concurență mare.

Prin alcoolizarea fină și lipsa de plumb a pudrei „Gladys”, aceasta a cucerit mult, atât în țară cât și în străinătate. Calitatea de a se lipi și faptul, că nu se vede decât foarte discret, eschide orice concurență. Strălucirea și albul ei e ca luciul marmorei de Carrara. Se găsește în trei culori: albă, roză și galbenă.

Prețul unei cutii: 2 și 8 coroane.

Deoarece preparatele „Gladys” au multe contrafaceri, preparatorul își rezervă singur lui dreptul de desfacere.

Se află la farmacia „Împăratul Roman” alui

VIG HÉLA
Budapest, II., Fő-utca 54 szám. II

Szeifert János
sculptor,
Arad, Magyar-utca 29.

Pregătește totfelul de lucrări din acest ram, ca *iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și salon, totfelul de sculpturi pentru tâmplari*. Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului
Cu stimă: Szeifert János.

Abonați și răspândiți TRIBUNA

Expoziția generală din Paris 1900 „Grand Prix”
Restitutions-Fluid de Kwizda:
este apă de spălat caii, brevetată c-reg. O sticlă costă 2 cor. și 80 fil. - De 40 de ani se folosește în stautele de curte și alergări, în grajdurile mai mari ale singuraticilor ca întăritor excelent, la înșepenirea mușchilor, etc. - La dresări are rezultat minunat, căci dă calilor putere, să birile mai multă muncă. - Numai având în vechea și veritabil Restitutions-Fluidul de Kwizda. Vignetele brevete și învalișul sunt scutite prin lege. - Se capătă în toate farmaciile și drogeriile. Catalog ilustrat gratis și fr. Depozit prin c.:

Franz Joh. Kwizda, farmacist, liferantul curții ces. reg. austro-ungare, reg. române și reg. Bulgare. Korneuburg bei Wien. - I.

Apaducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.** cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sondej. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospece gratuit.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună stindială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrica de pietri monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinelor: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietri monumentale

fabricate propriu din marmoră, labrador, granit, sienit, etc. —
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Biroul central:
Nagyszében, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva și Nagyvárad.

Rennumita fabrică de automobile de motoare

THE CAMPBELL

— furnizează cele mai rezistent clădite —

motoare și locomobile de benzină, olei brut, gaz și gaz condensat.

Cea mai sigură și ieftină, condițiile mai regulate și cele mai avantajoase de plată. — Prețuri regulate și funcționare. — Prețuri ieftine, condițiile cele mai avantajoase de plată. — Garanție deplină

Agentura generală:

Victor Korányi, Budapesta, VI., Str. Franz Liszt No. 9. 64. Telefon 64.

MAJOROS JÓZSEF
fabricant de trăsuri

Lugoș, Str. Andrei Nr. 5.

Magazin permanent de trăsuri noi și — prefăcute. —
Reparaturi și orice lucrări din ramul acesta se efectuează repede și prompt.
Lucru bun, serviciu solid și conștiințios

**„ INSTITUT DE ASIGURARE INDIGEN „
„TRANSYLVANIA“**

Sibiu, strada Cisnădiei 1—5 (în casele proprii) a introdus, ca să satisfacă în toată privința dorința publicului asigurator, câteva tarife nouă (Ig, Xg, și XIXg) după care s'a făcut posibilă încheierea de asigurări cu

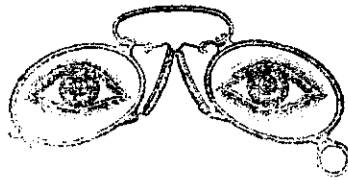
40% participare la câștig,

după câte 3 ani de asigurare! Această participare la câștig nu se calculează în premiile viitoare ci se plătește în număr, ceea ce înseamnă o însemnată reducere a premiului. Dacă de ex. o persoană de 20 de ani încheie o asigurare pe K 10.000 după tariful XIXg. astfel, că acest capital după o platire de premiu în decurs de 30 de ani, la ajungerea etății de 50 de ani ai persoanei asigurate să se plătească de jumătate, iar cealaltă jumătate la moartea întâmplată mai târziu, va avea după acest tarif să solvească un premiu anual de K 266.40, va se zică cu totul K 7992.

Primește însă în schimb după câte 3 ani de asigurare înapoi 40% din premiu, adică în total K 1065.60, ca participare la câștig! Prin urmare toate spețele acestei asigurări fac K 6926.40.

Când însă moartea asiguratului s'ar întâmpla mai înainte, adică înainte de anul al 50-lea al etății, banca ar plăti imediat cele 10.000 de cor. întregi crezilor. Atunci, natural și premiul plătit va fi mai mic. — Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif, cum și asupra tuturor celorlalte, se dau în ori-ce timp și cu toată prevenirea prin Direcțiune sau prin reprezentanții ei.

Reprezentanța pentru Arad, se află la domnul Iuliu A. Herbay, strada Széchenyi No 1. III Acquisitori se caută pretutindea.

Karl G. Sadler clasornicar
giuva argin
și optic la
Bestercze, Spital-gasse 23.
— (lângă „Hotel Sahling“). —

Mare magazin de:

clasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii opticii și
ochelari de
— Ratenow. —

Reparările a tot felul
de articli în bransa
aceasta se așteptuesc
cu constiințiozitate și
cu prețuri moderate.

Să ne credeți

că este în interesul D-voastră,
dăa comandați — —

coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătă odată se poate coși zina întreagă și deorece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.40 2.60 cor. una se dă rabat. —

Comanda se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la magazin de coase „Koronagyémánt“
Lengyel Testvérek
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu—Nagyszeben—Hermanstadt
Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimei este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu destușiri servesc.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă

ghete americane și franceze

cusute cu mâna în atelierul propriu — precum și —

ghete gata

f. moderne p. bărbați, femei și copii.

galoși, ghetecomode și p. gimnastică. —

Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghetec și creme excelente.

Ghetele pentru picioare neregultae și bolnave le pregătesc după măsură. — La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

**STEFAN SLADECK IUN.
FABRICĂ DE MOBILE
VİRSET**

strada
Kudritzker No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de plane
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —

„ARDELEANA” institut de credit și economii în Orăștie — Szászváros.

Active		Contul Bilanț pro 1910.		Pasive	
Cassa	128320 51	Capital societar	1000000		
Giro-Conto	68896 80	Fond de rezervă	C. 300000		
Cambii de bancă	C. 2687820 17	Fond special de rezervă	C. 448823 37		
Cambii cu acoperire ipotecară	C. 1606651 94	Fond de penziune	C. 123796 72	872620 09	
Imprumuturi ipotecare	C. 982355 27	Depuneri		3489603 30	
Imprumuturi ipotecare cu anuități	C. 448692 69	Reescompt		1408668 10	
Obligațiuni cu cavenți	186813	Lombard		132000	
Conturi-curente cu acoperire	441240 67	Conturi curente		214870 64	
R. Kaess și întreprinderea electrică	451523 37	Imprumuturi ipotecare cedate		365497 29	
Efecte publice	442369 55	Deposit de cassă		36696 29	
Realități	185734 74	Diversi creditorii		9342 29	
Efectele și realitățile fondului de penz.	123796 72	Interese anticipate și transitorii		105266 88	
Mobiliar	9500	Profit curat		168129 93	
Diversi debitori	38979 38				
	7802694 81				7802694 81

Spese		Contul Profit și Pierdere.		Venite.	
Interese:		Profit transportat	4157 98		
pentru fondul de rezervă	C. 6000	Interese:			
pentru depuneri	C. 149000 08	dela imprumuturi cambiale	C. 222198 94		
pentru reescompt	C. 82094 54	dela împrum. camb. cu acop. hip.	C. 109851 83		
pentru imprumuturi hipot. cedate	C. 15378 86	dela imprumuturi ipotecare	C. 76488 88		
	252473 48	dela imprumuturi hip. cu anuități	C. 20462 82		
Spese:		dela împrum. pe oblig. cu cavenți	C. 22255 91		
salare și bani de cuartir	C. 35159 16	dela efecte publice	C. 14321 96		
marce de prezență	C. 3073	dela conturi curente	C. 16892 93	482473 27	
spese generale și chirii	C. 23402 71				
	61634 87	Venitele întreprinderii electrice		28489 16	
Contribuție:		Chirii		6135 12	
directă	C. 21392 21	Proviziuni		5954 35	
de 10% după inter. de depuneri	C. 14900				
	36292 21				
Amortizări:					
din efecte publice	C. 2328 95				
din mobiliar	C. 1709 19				
din diverse	C. 4641 25				
	8679 39				
Profit curat	168129 93				
	527209 88				527209 88

Orăștie, — Szászváros, la 31 Decembrie 1910.

I. I. Lăpădatu m. p.
director executiv.

DIRECȚIUNEA:

Simion Vlad m. p.
contabil.

Dr. Ioan Popu m. p. președinte. Elie Popovici m. p. Ioan I. Vulcu m. p. Dr. Silviu Moldovan m. p. Constantin Baicu m. p.

Ioan Branga m. p. Nicolae Vlad m. p. Dr. Romul Dobo m. p.

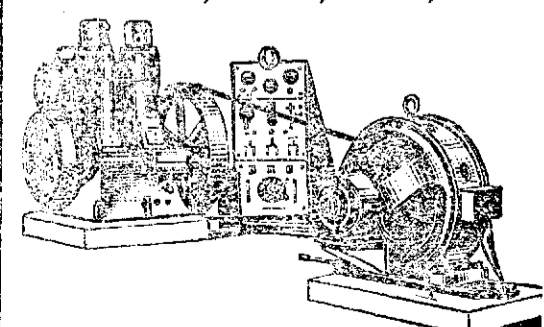
Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Orăștie, — Szászváros, la 6 Februarie 1911.

Ioan Popovici m. p. președinte. Procopiu Herlea m. p. Simion Corvin jun. m. p. Ioan Moța m. p. Vasile C. Osvadă m. p. Sava Raicu m. p. revizor expert al »Solidarității»

UZINĂ ASORTATĂ CU
INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut **SWIDENSKI**
Motoare de München puru benzina, gaz și gaz condensat.
Mașini electrice M. S. W.
Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și preliminarile de spese le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA”
soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

ANUNȚ.

La grădiniaria domeniului a Ducesei de San Marco se pot cumpăra cele mai nobile soiuri de

pomi ulțuiți,
pomi de alee și de îngrădit

cu valoarea cea mai bună și sănătoasă cu prețurile cele mai moderate.

Cataloge despre școlăritul de pomi la dorință se trimit gratuit.

Rudolf F.
grădinar domeniual
Nagykomlós, Torontál m.